

broj
24

euGenije

LIST UČENIKA GIMNAZIJE EUGENA KUMIČIĆA OPATIJA / šk. god. 2022. / 2023.

Tema broja:
Umiri s(v)e

impresum

LIST UČENIKA GIMNAZIJE EUGENA KUMIČIĆA OPATIJA

Broj 24, Opatija, lipanj 2023.

Tema broja: Umiri s(v)e

Glavna urednica: Dori Ljubojević

Grafička urednica: Borka Širola, Prirodoslovna i
grafička škola Rijeka

Školski novinari: Hana Albaneže, Noa Babić, Lin-
da Barać, Enia Benković, Ivan Facan, Dori Ljuboje-
vić, Hera Pleić Matičić, Damjan Rajko, Eni Ramić,
Mia Sošić, Josipa Šokac, Dominika Šporčić, Petra
Šubic, Leda Urh, Nika Varljen, Nina Živanović

Naslovnica: Mirna Vratarić

Zadnja stranica: Linda Barać

Fotografije: učenici i Ivana Černeha, prof.; vanjski
suradnik David Kurti, internet
(<https://pixabay.com>)

Lektura: Tea Dedić, prof., Kristina Staničić, prof.

Mentorica: Kristina Staničić, prof.

Tisak: Prirodoslovna i grafička škola Rijeka

Za izdavača: Boris Barbarić, dipl. theol.

Izdavač: Gimnazija Eugena Kumičića Opatija
Drage Gervaisa 2, 51410 Opatija

Tel.: 051/ 271-966

e-mail:

gek.opatija@gimnazija-ekumicica-opatija.skole.hr

web: <https://gek-opatija.hr/>

Riječ urednice

Jesu li sukobi nužno loši i postoji li način da svaki sukob riješimo bez nasilja?

Odgovore na ova pitanja tražili smo surađujući s Hrvatskom udrugom za medijaciju. Učenici naše škole su, sudjelujući na radionici, stekli vrijedne vještine nenasilnog rješavanja sukoba te smo za vas, u duhu nenasilne komunikacije, pripremili zanimljive tekstove koji će, nadamo se, svim našim čitateljima dobro poslužiti u svakodnevnom životu.

Posebnu pažnju posvetili smo novostima u našoj školi, primjerice novom fakultativnom predmetu Škola i zajednica. Čitajući intervju koje vam donosimo, imate priliku upoznati naše nove nastavnike i školsku psihologinju te saznati što nam je poručila naša bivša školska psihologinja dr. sc. Sanja Bradić, danas profesorica na Filozofskom fakultetu u Rijeci. Također, potrudili smo se objediniti i predstaviti sva ovogodišnja postignuća naših gimnazijalaca, sve njihove uspjehe na natjecanjima i smotrama. Vidjet ćete da i ove školske godine uistinu imamo na što biti ponosni. Predstavljamo vam i uspješne sportaše maturante te svjetsku prvakinju u kickboxingu za kadete i juniore.

Kao i svake godine, u našem su listu svoje mjesto našli literarni radovi naših učenika pa imate priliku upoznati i prepoznati umjetničku stranu svojih kolega.

Pred vama je novi, 24. broj Eugenija. Želim vam ugodno čitanje!

Dori Ljubojević

SADRŽAJ

IZ ŽIVOTA ŠKOLE

Škola budućnosti

Dan škole

Mala škola govorničtva

Razgovor s dr. sc. Sanjom Bradić

Upoznajmo našu školsku psihologinju

Škola i zajednica u GEK-u

Događanja u školi

Ukratko s natjecanja i smotri

NAŠ SU PONOS

Maturanti sportaši

Portret sportašice

TEMA BROJA

Hrvatska udruga za medijaciju

Nenasilna komunikacija

Strategije nenasilnog rješavanja sukoba

AKTUALNO

Sukob

Godina vještina

Preperi

U VIRTUALNOM OKRUŽENJU

Spoofing

Vamping

LITERARNI KUTAK

4
4
6
8
10
13
18
19
25
25
28
29
30
30
32
33
34
34
34
35
36
36
37
38

Uključili smo se u novi projekt i otvorili vrata proširenoj stvarnosti Škola budućnosti

Stem ekipa naše škole izradila je *Chatbota* i na konferenciji na Infobipovom kampusu Alpha Centauri u Zagrebu isprobali su tehnološke proizvode koji se razvijaju u Hrvatskoj.

PRIPREMILA: Dori Ljubojević
Pandemija COVID-19 ukazala je na važnost vještine rada na daljinu za uspješan napredak, kako u školovanju, tako i u svijetu rada. Nadahnut upravo time, u Hrvatskoj je pod vodstvom tvrtki STEMI i Infobip pokrenut projekt Škola budućnosti. Projekt je startao u drugom polugodištu šk. god. 2020./2021. i njegov prvotni cilj bio je uklopiti moderna znanja u okviru školskog programa umjetne inteligencije za srednje i osnovne škole te povezati hrvatske škole s tehnološkom industrijom. U pilot

projektu sudjelovalo 1000 učenika i 150 učitelja iz ukupno 60 škola.

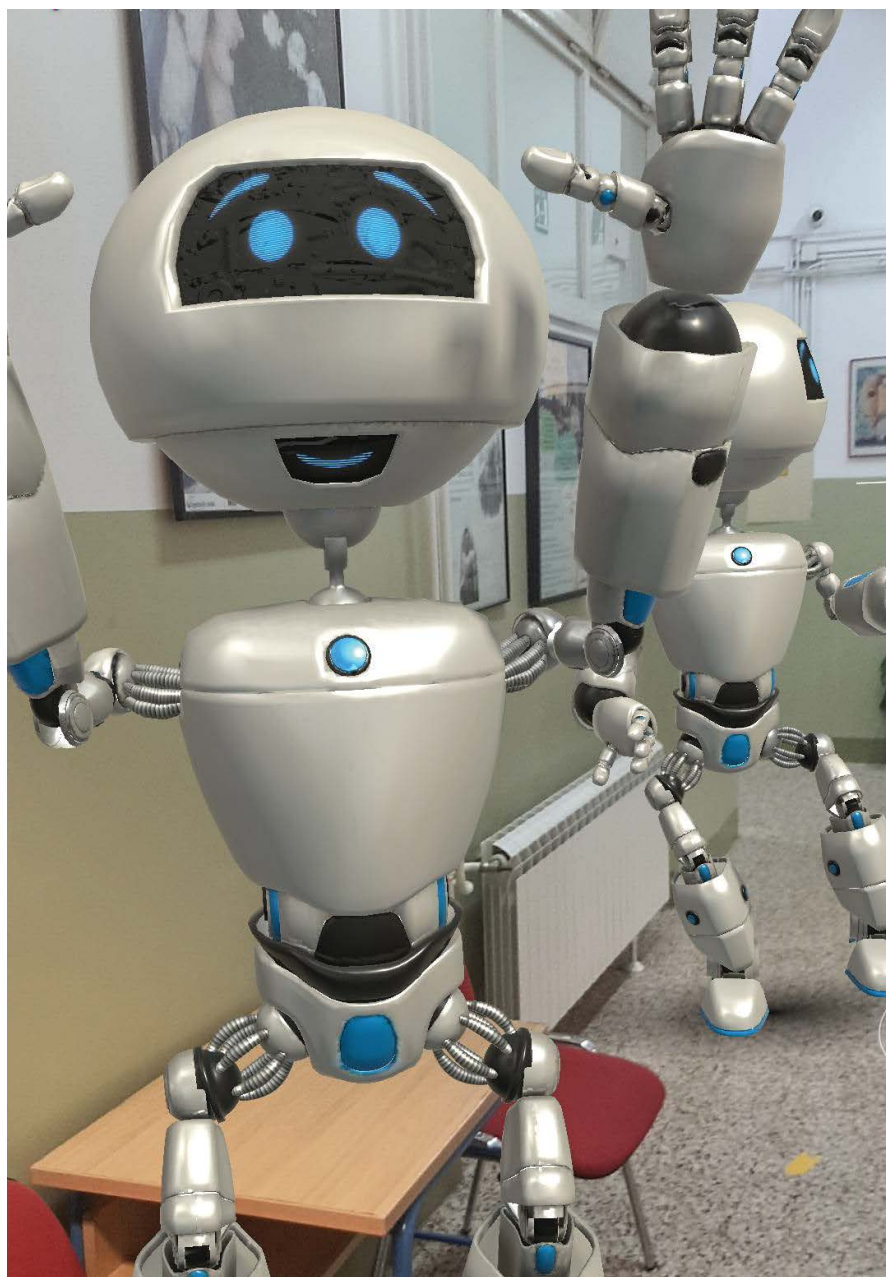
Škola budućnosti namijenjena je spajanju formalnog i neformalnog obrazovanja te pružanju korisnih vještina koje bi sudionicima projekta omogućile djelovanje u društvu. Naime, učenici stvaraju *Chatbotove* i računalne programe koji mogu komunicirati s ljudima koristeći se prirodnim jezikom, a programima moraju odrediti svrhu. Tako su tijekom prošle školske godine učenici naše škole pod mentorstvom nastavnice informatike profesorice

Sanje Perman Benković također sudjelovali u prvoj sezoni ovoga projekta i trebali su izraditi vlastitog *Chatbota*. Stem ekipa učenika istraživala je lokalne i šire probleme te su došli do zaključka da društvo u kojem živimo treba potaknuti na aktivno volontiranje. Osim toga, odlučili su da će poticanjem na volonterstvo pokušati osvijestiti pojedince kako bi mogli prepoznati probleme lokalnih zajednica te odgovarajućim djelovanjem pomoći u rješavanju istih. Ubrzo je nastao *Chatbot Volonterko* koji motivira korisnike da postanu

volonteri Udruge osoba s invaliditetom Grada Opatije. To čini budeći osjećaj solidarnosti prema osobama s poteškoćama te pruža informacije o kontaktu i aktivnostima volontera. Volonterko ne odustaje od svog korisnika, već ga ispituje koliko je motiviran pa ga ovisno o tome nastoji približiti tome da postane volonter kao što je i on.

Chatbot Volonterko nije nagrađeni rad, ali zbog uspješne izrade bota učenici naše gimnazije imali su priliku 2. srpnja 2022. godine na završnoj konferenciji na Infobipovom kampusu Alpha Centauri u Zagrebu poslušati motivacijska predavanja iz industrije te sami isprobati tehnološke proizvode koji se razvijaju u Hrvatskoj. Učenici **Lucia Martinčić**, **Jan Vito Kovačević** i **Sonja Baričević** u pratnji svoje profesorice informatike Sanje Perman Benković prisustvovali su konferenciji te ondje stekli nova tehnološka znanja, upoznali kreativne robote raznih funkcija i kući se vratili zadovoljni. Na ovogodišnjem Danu škole Lucia i Jan Vito predstavili su prvu i drugu fazu projekta te podijelili stečeno znanje i iskustvo s ostalim učenicima. Prve sezone Škole budućnosti, kao što smo već napisali, izradili su Volonterka i namijenili mu funkciju, a u drugoj sezoni imaju zadatak programirati robota da izvede koreografiju uz glazbu.

Edukacijski startup Stemi pokrenuo je novu sezonu svojeg projekta Škole budućnosti koja u mnoge hrvatske škole, među kojima i u našu, donosi napredne tehnologije. GEK se tako dijelom pretvorio u virtualni muzej, koristeći tehnologiju proširene stvarno-

sti. Šećući školom učenici pronalaze QR kodove otkrivanjem kojih kreću na virtualno putovanje i imaju priliku propitivati sebe i vlastito djelovanje. Ovaj program poboljšava pamćenje i razumijevanje učenja kroz proširenu stvarnost stvarajući nova iskustva. Omogućava zabavnije istraživanje i

upoznavanje sa svim bitnim temama u razvoju odgovornog pojedinca. Učenici skupljaju bodove, na Stemi platformi vide poredak unutar škole, a na kraju projekta moći će osvojiti i nagrade, koje za sada ostaju tajna.

Dan škole

PRIPREMILA: Mia Sošić

Dana 28. travnja 2023. naša je škola obilježila Dan škole. Dvosatni program vodili su učenica 2.a razreda Nika Varljen i učenik 3.a razreda Marin Luić. Našoj svečanosti u kongresnoj dvorani hotela Ambassador odazvali su se brojni uzvanici, među kojima pročelnica upravnog odjela za financije i društvene djelatnosti grada Opatije Tamara Sergo, predstojnik riječke podružnice Agencije za odgoj i obrazovanje i viši savjetnik za vjeronauk Tomislav Tomasić, ravnateljica Upravne škole Zagreb i predsjednica Udruge hrvatskih srednjoškolskih ravnatelja Suzana Hitrec,

vanjska suradnica za filozofiju, logiku i etiku Agencije za odgoj i obrazovanje i suautorica kurikulumu za fakultativni predmet Škola i zajednica Laura Angelovski, predsjednica udruge Žmergo i suradnica na projektu fakultativnog predmeta Škola i zajednica Diana Kovačić i suradnica na projektu fakultativnog predmeta Škola i zajednica Matija Široka, a pozivu na proslavu odazvale su se i bivše ravnateljice GEK-a profesorice Biserka Kutleša i Ivanka Škarić. U našoj gimnaziji provodimo razne

aktivnosti kako bismo proširili naše znanje i razvili nove vještine, a na proslavi Dana škole predstavili smo one u kojima smo sudjelovali ove nastavne godine. Svoja iskustva vezana uz fakultativni predmet Škola i zajednica podijelile su učenice 3.b razreda Anja Marković, Dora Pleše, Leda Urh, Maja Stupar i Sonja Baričević te učenica 2.a razreda Noemi Škalamera, a nakon njih taj je novi fakultativni predmet predstavio ravnatelj instituta za društvena istraži-

vanja Zagreb dr.sc. Boris Jokić. Uslijedilo je predstavljanje projekta „Mala škola govorništva“ provedenog u suradnji s Gradskom knjižnicom „Viktor Car Emin“ Opatija o kojem je govorio profesor fonetike, engleskog jezika i književnosti te učitelj govorništva na Sveučilištu VERN u Zagrebu Davor Stanković. Svoje govorne vještine pokazale su Nika Varljen i Dori Ljubojević (3.b) trominutnim govorima koji su odabrani kao dva najuspjelija kratka javna govora. Pohvale ovim dvjema govornicama čule su se na hodnicima škole i danima nakon proslave.

Posljednji blok programa obilježavanja Dana škole bio je posvećen Festivalu znanosti, čija je ovogodišnja tema „Priroda i društvo“. Naša škola priključila ovome projektu prigodnim predavanjem naziva „Ekološki otisak - čime svakodnevno mijenjamo Zemlju?“ profesora s Fakulteta za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu Opatija Hrvoja Grofelnika. U svoj govoru uključio je i naše učenike postavljajući im pitanja o načinima i mogućnostima mjerenja osobnog ekološkog otiska.

Nakon programa u Ambasadoru koji su pjesmom uveličali školski zbor, školska vokalna te školska instrumentalna skupina pod mentorstvom profesorice Daniele Perković, ŠIZ-ovci Upravne škole Zagreb, Pomorske Škole Bakar i naše škole sa svojom mentoricama Ondinom Mesar, Jelenom Travačnić i Ivanom Črneha uputili su se u školu. Ondje ih je dočekala marena koju su pripremili učenici nama susjedne Ugostiteljske škole Opatija. Nakon okrepe, učenici

su međusobno razmijenili svoja iskustva, dr.sc. Ana Smokrović održala je kratko predavanje, a dr.sc. Boris Jokić govorio je i s prisutnima razgovarao o dobrim stranama ŠIZ-a. U školi su im se pridružile i Laura Angelovski te naša profesorica povijesti dr.sc. Sanja Simper.

U sklopu ovogodišnjeg Dana škole priključili smo se i humanitarnoj akciji. Učenici, nastavnici i djelatnici naše škole sudjelovali su u prikupljanju hrane i higijenskih potrepština za korisnike Socijalne samoposluge u Rijeci. Akciji su se odazvali i učenici i djelatnici naše škole pokazavši tako veliko srce naše gimnazije.

Mala škola govorništva

Tijekom dvosatnih susreta polaznici su uz mentora kontinuirano radili na osmišljavanju, kompoziciji i izvedbi trominutnog javnog govora.

PRIPREMILA: Dominika Šporčić
Skupina učenika naše gimnazije ove je nastavne godine imala priliku učiti o umijeću govorništva na interaktivnoj radionici nazvanoj Mala škola govorništva. Program je započeo ujesen u organizaciji opatijske Gradske knjižnice i čitaonice „Viktor Car Emin“. Učenici su tijekom 6 dvosatnih susreta, prolazeći kroz različite faze pripreme govora, kontinuirano radili na osmišljavanju, kompoziciji i izvedbi trominutnog javnog govora. Konačni rezultat rada polaznici su predstavili 20. travnja, kada su odabrana i dva najbolja govora, onaj Dori Ljubojević i govor Nike Varljen. Neke od polaznika pitali smo zašto su se uključili u Malu školu govorništva, jesu li radionice ispunile njihova očekivanja te jesu li primijetili napredak. Zanimalo nas je i bi li se uključili u napredni stupanj Male škole govorništva ako bude organiziran, kakav je njihov dojam o mentoru profesoru Davoru Stankoviću i o čemu su održali završni govor.

Morena Rakoš

U Malu školu govorništva uključila sam se jer sam htjela proširiti svoje znanje i sposobnosti u javnom govoru. Nisam imala problema s tremom i stresom za vrijeme izlaganja prijašnjih govora, no zanimalo me što mogu popraviti kako bih tijekom idućih zvučala još sigurnije. Radionice

su nadmašile sva moja očekivanja. Moram priznati da me u početku bilo strah jer nisam znala što me čeka, ali taj strah ubrzo je nestao te mi je postalo sve zanimljivije dolaziti na radionice. Na radionici sam naučila neke metode i, nazovimo ih tako, trikove koji u se pokazali vrlo efikasnim. Uz savjete našeg mentora ispravila sam pogreške koje su mi se događale tijekom govorenja. Tijekom radionica stekla sam mnoga znanja o govorenju i svakako bih se uključila u napredni stupanj jer vjerujem da mogu još više napredovati. Profesor Stanković na vrlo je zanimljiv način vodio radionice, pomagao nam je, davao savjete, ispravljao nas kada je bilo potrebno i bio je dostupan za svako naše pitanje. Središnja misao mog govora bila je Opatija je bolji grad od Rijeke, a tu sam temu odabrala zato što puno vremena provodim u tim gradovima i smatrala sam da bi i drugima bilo zanimljivo čuti moje argumente.

Nika Varljen

Javne govore i općenito govore pred publikom smatram izazovom i užitkom. Volim iznijeti svoje mišljenje pred drugima, a Malu školu govorništva vidjela sam kao izvrsnu priliku da to naučim činiti ispravno. Radionice su u svakom smislu ispunile moja očekivanja, bile su zanimljive i opuštene, a znanja koja sam stekla

sigurno će mi pomoći u budućnosti. Ako se bude organizirao napredni stupanj, uključila bih se sa zadovoljstvom. Profesor Stanković ugodno me iznenadio, vrlo je opušten i u isto vrijeme profesionalan. Uz njega smo puno naučili o pripremanju govora, tehnikama opuštanja i samom govorenju. Moj završni govor naziva Smatram da je Hrvatska idealno mjesto za studiranje, koji sam održala i na proslavi Dana škole, tematski je blizak svim učenicima naše škole. Slažem se s tvrdnjom da na mladima svijet ostaje, mi sami trebamo stvarati svoju budućnost, a nje nema bez školovanja i znanja. U govoru sam navela prednosti studiranja u Hrvatskoj i naglasila, a to činim i sada da je kod kuće ipak najljepše.

Marin Luić

Vlastito uvjerenje da nemam baš zavidne govorne vještine i nesigurnost kada govorim pred većom grupom ljudi motivirali su me da se priključim GEK-ovim budućim govornicima. Radionice pod mentorstvom profesora Stankovića doista su ispunile sva moja očekivanja. Naučio sam puno novih stvari i vještina za koje sam siguran da će mi koristiti i trebati u životu i na tome sam zahvalan. Mala škola govorništva pomogla mi je s tremom, nemam više strah od javnog nastupa i sada zapravo jedva čekam priliku nešto prezentirati pred

drugima. Svoju transformaciju pokazao sam na Danu škole kao suvoditelj dvosatnog programa. Organizirali se napredni stupanj, svakako ću se uključiti, u to nema sumnje. Smatram da ima još puno toga što mogu naučiti o govorenju. Profesor Stanković jedan je od profesora zbog kojeg vam je drago da sudjelujete u nečemu čemu je on mentor. Od prvoga je dana stvarno uvijek bio dobre volje i spreman naučiti nas sve što zna i što je nas zanimalo o govorenju i govorništvu. Volio bih da profesor Stanković radi u našoj školi. Tema mog završnoga govora bila je Timski sportovi bolji su od individualnih, a odabrao sam ju jer sam shvatio da su mišljenja oko toga koji su sportovi bolji vrlo podijeljena. Istražio sam dosta o ovoj temi te su se rečenice u mom govoru naprosto nizale same od sebe. Došao sam do zaključka da su timski sportovi doista bolji od individualnih i pritom iznio argumente kojima sam to i potkrijepio.

Istok Celin

Želja za novim znanjima i vještinama motivirala me da se uključim u Malu školu govorništva. Radionice, koje su bile istovremeno vrlo opuštene i profesionalne, u potpunosti su ispunile moja očekivanja. Sve što smo na njima radili naučili vrlo je korisno i svakako će mi dobro doći ako i kada budem morao održati neki javni govor ili prezentaciju pred većim brojem ljudi. Na radionicama sam upoznao učenike naše škole koje sam ranije poznavao samo iz viđenja i profesora Stankovića koji je stvarno odličan. Vidi se da ima puno iskustva

u vođenju radionica s mladima i da uživa u onome što radi. Svaki put nas je dočekao s osmijehom na licu i svaku radionicu učinio zanimljivom i zabavnom. Na našem zadnjem susretu održao sam govor o zadavanju domaćih zadaća tijekom školskih

praznika. Smatram da je to vrlo zanimljiva tema koja se tiče nas učenika, ali i nastavnika. Mislim da nije potrebno posebno pitati koji je moj stav o tom temi.

Razgovor s dr. sc. Sanjom Bradić

Bivša učenica i dugogodišnja djelatnica naše škole početkom ove školske godine GEK je zamijenila Filozofskim fakultetom u Rijeci.

RAZGOVARALA: Eni Ramić

Molim Vas da nam se najprije ukratko predstavite.

Dobar dan, hvala Vama na pozivu na razgovor koji me je jako razveselio, posebno zato što sam i sama bila na mjestu školske novinarka baš ovog vašeg lista Eugenije! :) Ja sam Sanja Bradić, psihologinja, nastavnica, znanstvenica, edukantica završne godine psihoterapije, Opatijka, volim svoj grad, osjećam privilegiju i zahvalnost što sam ovdje rođena, odrasla, školovala se i što što sam mogla školovati mlade Opatijce. Trenutno radim na Filozofskom fakultetu u Rijeci, na Odsjeku za psihologiju kao poslijedoktorandica na katedri

za razvojnu, kognitivnu i edukacijsku psihologiju. Radim i kao vanjska suradnica Studentskog psihološkog savjetovišta na Kampusu te u suradnji s kolegicom psihologinjom Lidijom Jukić u savjetovištu Inspira. U slobodno vrijeme volim kuhati, uživati u dobroj hrani i druženju s obitelji, njegovati svoje voljene orhideje i kamelije, šetati uz more, gledati u nebo, gledati dokumentarne serije ili filmove prema istinitom događaju, pisati o spoznajama o životu, odnosima s ljudima, sobom, stvarima koje nas pokreću ili muče, kad god mogu - uživati u tišini, oslušivati ptice, meditirati ... Jako me veseli pripremanje hrane i okupljanje obitelji i prijatelja

pa kad god imam priliku, to i činim. Mislim da tako najbolje i najviše punim svoje baterije. Vjerojatno sam u nekom paralelnom svemiru šefica neke kuhinje ili voditeljica restorana :). Kako svoj posao doživljavam i kao hobi, često u slobodno vrijeme čitam različite izvore iz područja psihologije u svrhu pripreme za predavanja, ali i razgovore s klijentima s kojima radim kao edukantica završne godine psihoterapije. Uživam čitati štivo iz različitih područja poput psihoterapije, filozofije, književnosti i drugih područja. Trenutno sam pod dojmom početka Hegelove Fenomenologije duha, pitam se do čega će me knjiga dovesti...

Što Vas je potaknulo na studij psihologije?

Odmalena sam znala da ću se baviti pomagačkim zanimanjem, a ideja o psihologiji razvila se već tijekom osnovne škole kada sam, vidjevši posao školske psihologinje, shvatila da je za to zanimanje potrebna znatiželja za drugog čovjeka, za to kako se osjeća, o čemu misli, zašto je npr. usamljen i namjera da mu se u tome pomogne. Izborom studija želja mi se potvrdila jer mi se pokazalo da je psihologija znanost s vrlo širokim rasponom interesa, znanja i domena otkrivanja ljudskog doživljavanja i ponašanja. Također, moja generacija dobila je mnoga znanja iz područja vještina savjetovanja pa mi je i

to pomoglo u poslu. Tijekom studija profesori su bili vrlo pristupačni, posvećeni, zanimljivi i svoji. Nadam se da i ja nastavljam tako djelovati i na svoje studente, buduće psihologe na tom putu znanja i autentičnosti.

S obzirom da znamo da ste i Vi pohađali našu gimnaziju, možete li nam možda otkriti neko iskustvo i / ili dojmove iz školskih klupa?

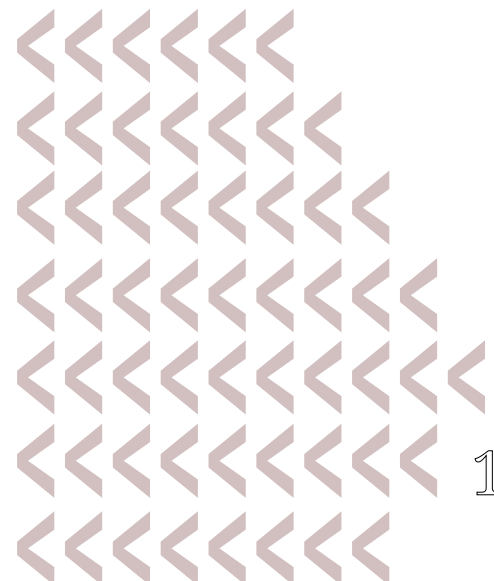
S ponosom, čak i nekom sjetom prisjećam se svojih srednjoškolskih dana. Pamtim to razdoblje adolescencije kao razdoblje romantizma, "Oluja i nagona" :), sjećam se da sam otkrivala sebe i pohađala školu s osjećajem da mogu biti svoja. Bilo mi je jako bitno slušati dobru muziku, izlaziti s ekipom, pogotovo na brojne koncerte kojih je tada, kako mi se danas čini bilo više. Nismo propuštali kazališne predstave. Sjećam se da sam u srednjoj školi imala potrebu odijevati se drugačije, otkačeno, šareno, što je mojoj mami znalo zadavati glavobolje :) Unutar svojeg kružoka prijatelja puno smo čitali, raspravljali o društvenim temama, politici, društvu... Puno su mi značila sudjelovanja u aktivnostima novinarske redakcije čija sam bila članica, debatnog kluba u okviru kojeg smo dali dozvolu sukobljenim tezama i svjedočili otvorenosti mladih umova i odlazak na psihološke radionice za darovite opatijske srednjoškolce "Crtu" koju su vodile moja mentorica profesorica Mira Verunica i kolegica psihologinja Mirjana Dobrec, kojima sam i dan danas zahvalna na privilegiji i mogućnosti da kasnije radim s darovitim učenicima, ali i da

u svemu tome otkrijem pravu sebe i da je čuvam :). Sada znam da su to bili efikasni preventivni programi koji su nam pomogli da razvijemo samopodršku i prepoznamo svoje potencijale što sam uvijek iznova željela svojim učenicima i nastavljam poticati među svojim studentima. Kako sam bila predsjednica razreda često mi je pripadao "vrući krumpir" žicanja profesora da se odgodi neka pisana provjera ili da nas ne ispituju taj dan pojedini predmet. U naše vrijeme nije postojao pravilnik o ocjenjivanju pa se teoretski moglo pisati 4 ispita u danu. Svejedno, uspijevalo se sve odraditi, naučiti, proći razred i pamtitu samo sretnu danu :) U ekipi iz srednje šuška se da bi se ovo ljeto mogli okupiti povodom 20 godina od mature!

Nakon završenog studija put Vas je ponovno doveo u našu školu i ovdje ste radili i kao nastavnica i kao stručna suradnica. Koja je razlika između ta dva zanimanja i koje Vam je možda bilo draže i zašto?

Teško mi je odgovoriti na ovo pitanje, voljela sam raditi oba ova posla. Uživala sam raditi u nastavi; razmjena znanja, pitanja i ideja koju sam ostvarivala s učenicima hranila me uvijek iznova. Dok sam učenike poučavala psihologiju, puno sam na neki novi način učila o tim istim psihološkim sadržajima, ali opet na drugi način. Radno vrijeme kao da nije postojalo, puno vremena sam posvećivala pripremama nastavnih sati, čitala, istraživala, izrađivala radionice. Poticajne povratne informaci-

je učenika na mene su djelovale kao voda na biljke, uvijek su me iznova motivirale da na sljedećem satu, u sljedećoj školskoj godini budem još bolja, zanimljivija, pristupačnija. Rađeci kao stručna suradnica imala sam priliku vidjeti „backstage“ škole, školskog sustava općenito, koliko je važan timski rad, a opet neovisni i autentični dio svakoga tko je uključen. Kao školska psihologinja imala sam priliku savjetodavnog rada s učenicima, upoznavanja s njihovim obiteljima, ali i kolegama nastavnicima što je za mene bio vrlo bogat dio profesionalnog puta. Najljepše što nosim iz tog procesa je svjedočenje željenim promjenama i otkrivanje samodostatnosti koja je dovoljna da se neka nepovoljna osobna, školska ili obiteljska situacija pokrene, da si pomogne vjerom u sebe, da nešto značajno za sebe napravi. Danas mi je još draže kada se učenici javljaju, kada ih srećem zadovoljne, odrasle, kao roditelje i uspješne stručnjake u svojim profesijama. Osjećam veliki ponos i zahvalnost da sam bila na možda najkrhijem putu razvoja, jer period adolescencije je upravo ta-

kav. Mislim da mi je u ovom poslu ključna lekcija bila povjerenje, radeći savjetodavno s ljudima uvidjela sam koliko je značajno, moćno, krhko i ljekovito. Naravno, uz savjetodavni posao kao školska psihologinja sam se susretala s brojnim organizacijskim zadacima koji su donosili dio administrativnih poslova koji mi osobno nisu bili pretjerano privlačni jer određuju, bar moju, kreativnost i slobodu, ali zahvalna sam što sam ih usvojila jer donose strukturu u koju inače vjerujem i koja mi je poznata kroz znanost. Znanost u djelovanje i kreće s pretpostavkama i nacrtima istraživanja koji pokušavaju iz kaosa postaviti red i jasne nedvosmislene odgovore i istine. E taj dio jako volim :).

Sada radite na fakultetu, koliko se nastavnički rad sa studentima razlikuje od onoga u srednjoj školi?

Na fakultetu poučavam studente, buduće psihologe, o nastavnim sadržajima iz razvojne psihologije, jedne cjeloživotne i vrlo široke grane psihologije koja proučava ljudski život od čak i prije začeca pa sve do smrti. Poučavam i studente nastavnčkog modula koji se obrazuju za buduće nastavnike, što me posebno ispunjava smislom jer im mogu znanstveni aspekt psihologije koja je u službi odgoja i obrazovanja potvrditi i vlastitim iskustvom rada školi i kao nastavnica i stručna suradnica. Studenti to jako cijene i to me posebno veseli, ali i pojačava svjesnost o mojoj ulozi i povjerenju koje mi je dano da kroz taj proces oblikujem budućnost nastavnika i učenika koji sada

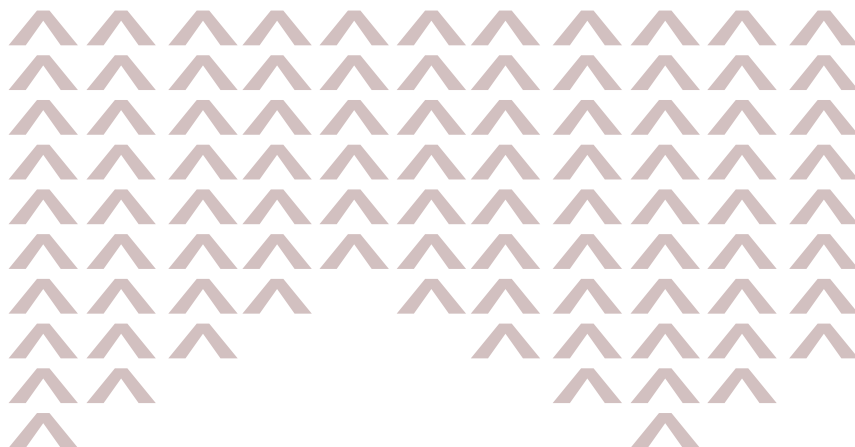
dok pričamo to još nisu. Ne zvuči li to futuristički? Meni je to predobro! Upravo na tom mjestu ja vidim svoju novu ulogu oblikovanja sustava! Inače, ovaj oblik nastave drugačiji je u odnosu na nastavu u školi, studenti na nastavu najvećim dijelom dolaze zbog vlastitog izbora da tu prisustvuju pa je i priroda interakcije drugačija. Studente gledam kao mlade ljude koji već nose i uče nositi svoju odgovornost za učenje, uspjeh i odraslost.

Gdje se vidite u sljedećih nekoliko godina?

Vidim se i dalje zadovoljnom, zahvalnom na svemu što mi je život podario i što biram i njegujem, na ovom poslu, istražujući i poučavajući studente, ali i javnost o ljudskoj prirodi i da nastavljam raditi kao psihoterapeut. Osvrćući se svako toliko na svoj životni put prepoznajem neku svoju skrivenu potrebu za cjelovitšću koju ostvarujem prolaskom kroz neki duži, čini mi se često i teži, ali zato svoj i neotuđiv put. Nadam se da ću kroz nekoliko godina živjeti mirnoću u vezi iskustva koja su mi možda bila nejasna, suvišna, stresna i iscrpljujuća... Na obiteljskim ručkovima, zadovoljna i sretna! :)

Biste li voljeli poručiti nešto učenicima koji planiraju upisati studij psihologije? Imate li možda neki savjet?

Često, pa evo i sada kažem: „Go for it!“ Spontano mi dolazi podrška za ovaj izbor studija jer mislim, a i kroz vlastito iskustvo svjedočim, da je studij psihologije visoko rangiran među izborima maturanata, jako zanimljiv studentima tijekom studija. Ako učenici gaje interes prema drugom čovjeku, imaju kapacitet da uče o različitim perspektivama, empatiji i mogućnosti hodanja u tuđim cipelama, onda je studij psihologije pravi izbor za njih. Isto tako ako prepoznaju kod sebe analitički i znanstveni duh, svakako jer psihologija, ali i svijet treba ljude koji će otvorenog uma, mirna srca, uz znanje temeljeno na znanosti ispravno živjeti i hrabro djelovati na mjestima osobnih i društvenih promjena. Poručujem im 5 stvari: 1. da istražujući svijet uživaju i u otkrivanju sebe, 2. da pažljivo biraju prijatelje, 3. da se zdravo hrane i bave sportom, 4. kada su u frci i panici da potraže pomoć i 5. da započnu dan sa zahvalnošću za život koji je samo njihov i da znaju da njihov život nema reprizu! :)

Upoznajmo našu školsku psihologinju

Nakon desetak godina rada u nastavi u našoj školi, ali i bogatog iskustva na drugim radnim mjestima, profesorica **Sanja Marušić** ove je školske godine preuzela ulogu GEK-ove stručne suradnice psihologinje.

RAZGOVARAO: Ivan Facan

Tko je školski psiholog? Čime se bavite i što smatrate najvažnijim u Vašem poslu?

Značenje radnoga mjesta školskog psihologa je definirano opisom poslova koje školski psiholog obavlja i koji su ujednačeni i zajednički svim školskim psiholozima. Kako ih obavljaju, ovisi o specifičnostima školskog okruženja, a i psihologu samom.

Mnogi zahtjevi koji se tiču velikog broja dužnosti i „nevidljivih“ poslova koji omogućavaju funkcioniranje škole ne smanjuju se proporcionalno smanjenju broja učenika koji pohađaju neku školu, u tom smislu opterećenje na manji broj zaposlenih u manjim školama je veće. Epitet „nevidljivosti“ dajem onim poslovima koji su vidljivi samo onda kada nisu obavljani, jer tada neki kotačić u sustavu ispada iz funkcije, a što u konačnici više ili manje utječe na cijeli sustav. Dok se takvi poslovi pravovremeno i uspješno obavljaju, većina ljudi nije ih svjesna.

Poslovi školskog psihologa u prvom se redu odnose na neposredni odgojno-obrazovni rad s učenicima, rad i suradnju s nastavnicima, razrednicima i ostalim djelatnicima škole te suradnju s roditeljima. Psiholog skrbi za mentalno zdravlje i uključen je

u razvojne i preventivne programe, istraživanja i projekte koji se provode u školi. Mogli bismo reći da je psiholog u velikoj mjeri autonoman u kreiranju svakodnevnog posla te da je radni dan u svojoj srži zanimljiv, dinamičan, nepredvidiv, kreativan, a često i vrlo zahtjevan te da je odgovornost školskog psihologa velika u smislu istaknute uloge u učinkovitosti školskog sustava.

Iz navedenog proizlazi i ono što je najvažnije u poslu školskog psihologa: pokretanje pozitivnih promjena na individualnoj razini i na razini kolektiva.

Ranijih godina radili ste kao nastavnica Psihologije. Jeste li prelaskom na novo radno mjesto imali predodžbu o istom i znali što možete očekivati?

Budući da nisam po prvi puta stručni suradnik, imala sam gotovo pa cjelovitu sliku o zahtjevima novoga radnog mjesta na koje prelazim, što je naravno povoljnija situacija jer, uz prethodno iskustvo, bila sam sigurna da želim tu promjenu. U ovih nekoliko mjeseci nije bilo neočekivanih situacija i iznenađenja, i dalje sam zadovoljna svojom odlukom. Ono što je također povoljno u mojoj situaciji jest činjenica da već dulji niz godina radim u GEK-u pa mi školska

atmosfera i ljudi koji ju grade, a po čemu je svaka škola jedinstvena, nisu bili nepoznanica i zahvaljujući tome adaptacija na novo radno mjesto bila značajno olakšana.

Koji od tih dvaju poslova ocjenjujete težim, koji Vam je draži, odnosno koji Vam više odgovara?

Nakon iskustva jednogodišnjeg staža na Zavodu za kliničku, zdravstvenu i organizacijsku psihologiju pri KBC Rijeka, višegodišnjeg rada u Poliklinici za medicinu rada i u Centru za autizam, a naposljetku rada na poslovima stručnog suradnika i nastavnika psihologije, psihologije rada, poslovne psihologije s komunikacijom i komunikacije u preko deset osnovnih i srednjih škola u Rijeci i okolici, rekla bih da je teško, zapravo

i nemoguće, usporedno mjeriti „težinu“ dva različita radna mjesta, makar se oba odnosila na rad u školi. Također, koliko je neki zadatak teško ili lako obaviti ovisi i o mnogim subjektivnim čimbenicima.

Mišljenja sam da je promjena radnoga mjesta sama po sebi zdrava. Nova radna mjesta obično biramo zamoreni problematikom na koju nailazimo na postojećim, a koje nema na tim novim radnim mjestima. Međutim, naravno da dolazi neka nova problematika, nema tog posla koji je lišen nekih svojih specifičnih otežavajućih čimbenika. Rad u školi općenito doživljam kao priliku da radim posao u skladu sa svojim vrijednosnim sustavom te da radim posao koji je koristan, a samim time i smislen. Osjećaj smisla kompenzira mnoge nepovoljne aspekte rada u školi. Iskreno, ne bih znala odgovoriti na pitanje koja od ova dva radna mjesta mi je draže, a niti na pitanje koji je posao lakše obavljati. Kako kada.

Posao nastavnika je lakši u smislu da su jasnije i uže postavljene granice odgovornosti, a struktura rada u razredu je jasnija. Također, velik dio posla nastavnici mogu izabrati obaviti kod kuće, nastava kao takva je realizacija svega za što se nastavnik priprema van učionice. S druge strane, rad u nastavi je posebno i iznimno iscrpljujuć, što je teško pojasniti do punog razumjevanja bilo kome tko takav rad nije iskusio. Rekla bih, uspoređujući opterećenje na kognitivni sustav, da se dva školska sata u učionici mogu zamijeniti s četiri – pet sati uredskoga posla (ovisno o tome u kakvoj je formi nastavnik, s kojim

razredom i što radi).

Nakon što sam neko vrijeme provela kao nastavnica u tri škole, vodeći nastavu u ukupno 13 učeničkih skupina (što podrazumijeva preko 300 učenika), slijedeći 6 različitih kurikuluma, uza sve dodatne poslove (dežurstva, sjednice, sastanke) i promjene smjene tijekom radnoga tjedna, zaista mogu tvrditi da sam bila preopterećena specifičnim zahtjevima takvoga rada i preko mjere umorna te da mi je promjena dobro došla.

Kada je Ministarstvo znanosti i obrazovanja tijekom kolovoza odobrilo zapošljavanje tristo psihologa na novootvorena radna mjesta, počela sam ozbiljno razmišljati o promjeni. Nedugo nakon početka školske godine prilike su se počele otvarati i u konačnici, evo me u GEK-u.

Prednost radnog mjesta školskog psihologa u odnosu na nastavu je prakticiranje struke, što je bio razlog mog odabira studija psihologije.

Kako dolazite do informacije da neki učenik treba Vašu stručnu pomoć te na koji način učenici, možda i nastavnici, traže Vašu pomoć? Na koje probleme najčešće nailazite?

Kako kada. Katkada se učenici jave sami, a nekima treba dodatna podrška u tom procesu pa se obrate razrednici, nekome od nastavnika ili roditeljima, koji onda interveniraju. Jasno, javljaju se i profesori, ali i roditelji. Ponekad samo saznanje o situaciji u kojoj se netko nalazi zahtijeva automatsku reakciju psihologa.

Škola je kompleksan sustav, živ, dinamičan, u svakodnevnoj mijeni. Pro-

blemi su kao i u životu, svih mogućih vrsta, a možda se najčešće susreću oni vezani za školu – akademske obveze, uspjeh, no počesto su u korelaciji s nekim specifičnim privatnim okolnostima. Životno iskustvo svakoga od nas jedinstveno je i s vremenom sve bogatije kako ugodnim, tako i neugodnim događajima i situacijama. Na svu sreću, ne saznam samo za probleme, već saznam i o njihovom uspješnom rješavanju, kao i za one radosne trenutke u životima učenika i djelatnika škole, o njihovim osobnim i akademskim uspjesima i sl. Na sreću, život nisu samo problemi i na svu sreću, preventivnom intervencijom možemo spriječiti nastanak mnogih.

Koje metode koristite u rješavanju problema?

Alati i metode su brojni, a ljudi i njihovi problemi različiti. Svaka situacija je kombinacija velike količine varijabli i svaka jedinstvena, stoga je potrebno pristupiti odabiru postupaka i alata primjerenima specifičnostima situacije.

Smatrate li edukacijske radionice s učenicima tijekom nastave korisnima i koliko ih često provodite i jesu li takve radionice primjerene srednjoškolcima?

Nastojim ih čim više provoditi, no programe još nisam stigla kompletirati i osmisлити u potpunosti. Svakako je to smjer u kojemu nastojim djelovati i smatram da je rad s grupom učenika jednako važan i smislen kao rad s pojedincima. Ljudi su društvena bića, nitko nije otok. Trebamo jedni drugima i važno je da je okruženje

u kojemu provodimo svoje vrijeme poticajno, prihvaćajuće, pozitivno, ugodno. Rad u grupi primjeren je za učenike srednjoškolske dobi, primjeren je za ljude svih dobi, samo tema i način realizacije mogu biti više ili manje primjereni i svrhoviti.

Mislite li da se nakon pandemije udio učenika s različitim problemima povećao i je li sukladno tome došlo i do promjene odnosa među učenicima?

Jest, sva znanstvena istraživanja jasno i jednoznačno pokazuju da je tako. Mislim da je pandemija bila poput lakmus papira koji je pokazao na čemu smo i u kojem smjeru idemo (kao društvo, civilizacija) već neko dulje vrijeme.

Društvene promjene, digitalizacija, kapitalizam, golema promjena načina na koji živimo svoje živote, a koja je sve brža pa promjene koje su nekada trajale generacijama sada doživimo u jednom desetljeću, traži i prilagodbu novim zahtjevima i problematiku kada prilagodba nije adekvatna. Svaka globalna promjena prelijeva se na mikrosustave – obitelj, zajednicu, školu. Jasno da je pandemija intenzivirala i ubrzala neke procese, ali ne smatram ju direktnim uzročnikom problema – izuzev problema velikoga broja ljudi sa zdravljem, naravno.

Možete li nam otkriti neku od izdvojili od svojih budućih ideja u Vašem radu?

Ideja zaista imam mnogo, možda bih izdvojila nabavku nekih osnovnih psihodijagnostičkih instrumenata i generacijska testiranja kao one pri-

oritetnije i usklađene s potrebama i izazovima s kojima se danas susreću psiholozi u školama. Nadam se u budućnosti jasnije definiranoj ulozi školskog psihologa, a politiku i procedure školskog sustava manje opterećene nepotrebnom administracijom i generalno nepotrebnim sadržajima, koji čine formu, a funkcije ili nemaju ili je zanemariva. U tijeku je razrada standarda rada školskih psihologa koja bi jasnije definirala granice odgovornosti posla školskog psihologa te opis posla, koji bi na minimum smanjio rizike različitih očekivanja od uloge i odgovornosti. Izgradnja identiteta profesije sigurno će mi biti osnova za nastanak novih ideja u budućnosti.

Professeur/profesora Jelena Bogdanović

RAZGOVARALA: Linda Barać

Molim Vas da nam se ukratko predstavite i otkrijete nam, onako spontano, nekoliko zanimljivih činjenica o sebi.

Zovem se Jelena Bogdanović. Pohađala sam Prvu sušačku hrvatsku gimnaziju u Rijeci, opći smjer. Završila sam na Filozofskom fakultetu u Ljubljani smjer Francuski i Španjolski jezik i književnost (pedagoški smjer, za profesore). Što se tiče nekoliko spontano odabranih činjenica, dobro pečem kolače, obožavateljica sam ženskih torbica, imam pun ormar torbica kod kuće. Također sam radila kao babysitter u Španjolskoj, završila sam srednju glazbenu školu, a najdraži cvijet mi je bijeli ljiljan. Taj cvijet izaziva

nekakvu posebnu, toplu i pozitivnu emociju kod mene.

Kako ste se opredijelili za studij francuskog i španjolskog jezika? Što je utjecalo, ili možda tko, na Vašu odluku?

Francuski mi je bio prva ljubav. Moja sestra je počela učiti francuski, a ja sam je čula kako čita. Tada sam dobila želju da upišem tečaj, stoga sam ga i upisala iduće godine. Tada sam znala da je to nešto što želim studirati. Španjolski sam učila u školi kao izborni predmet i na početku sam ga odabrala samo zato što sam morala nešto odabrati uz francuski. Međutim, toliko sam ga zavoljela da mi je sada nezamislivo da mi je isprva bio drugi izbor.

Kada biste morali izabrati koji vam se jezik više sviđa ili koji biste radije govorili do kraja života, koji biste odabrali?

Jako teško bih odabrala draži jezik, s obzirom da jezik nije samo jezik. Ovo

će možda zvučati kao politički odgovor, ali oba jezika jako volim. Francuski mi je, isključivo kao jezik, možda ljepši, ali mislim da bih se ipak opredijelila za španjolski, iako jako volim francuski. Španjolski više vežem uz kulturu i mentalitet za koje smatram da više odgovaraju mojoj osobnosti.

Jeste li željeli raditi baš u školi? Ako ne, što je bila Vaša želja?

Prvotno mi to nije bio cilj pri upisu fakulteta. Oduvijek sam mislila da ću biti prevoditeljica, međutim zapravo mi se jako svidio taj posao kada sam na zadnjoj godini fakulteta na praksi dobila uvid u posao profesora. Malo po malo, krenula sam s tečajevima u školama stranih jezika i shvatila sam da je to nešto u čemu zaista uživam.

Koliko dugo radite u školi? Sjećate li se svog prvog radnog dana u školi i osjećate li napredak u odnosu na početak?

U državnoj školi radim osam godina. Sveukupno, ako bih ubrojala i školu stranih jezika, onda je riječ o periodu od 15 godina, a krenula sam raditi još dok sam bila na fakultetu. Što se tiče prvog dana rada u državnoj školi, osjećala sam tremu kao i na svim prvim satovima. Na španjolskom je bilo prilično lijepo. Učenici su se po prvi put upoznali sa španjolskim, jako su se veselili tome. Brzo smo se povezali i svi zajedno smo uživali u tom satu te sam se sve manje osjećala nervozno. Na francuskom je bilo u redu, riječ je bila o malo problematičnijem razredu u kojem je bilo poteškoća s disciplinom učenika. Unatoč tome, učenici su bili jako dragi. Bilo je izazovno, ali sam ponosna na

sebe i zadovoljna načinom na koji sam se snašla. Definitivno osjećam napredak, osobito po pitanju treme. Prihvatila sam činjenicu da ću uvijek biti tremaš, ali upravo radi konstantnog suočavanja s tremom mogu normalno funkcionirati i držati je pod kontrolom.

Kako biste opisali atmosferu u našoj školi i dinamiku profesora i učenika? Što biste pohvalili, a što možda promijenili?

S obzirom da sam samo jedan dan u tjednu u školi, malo mi je teže imati uvid u pravu atmosferu. Međutim, ono što mi je najvažnije na radnom mjestu jest da se osjećam ugodno, mislim da je to temelj svega. Komunikacija je prilično tečna te kolege i ja lako postizemo dogovore. U razredu se osjećam poštovano i ugodno jer i s učenicima gradim uzajamno poštovanje i kvalitetnu interakciju. Pohvalila bih prijateljsku atmosferu u školi; dobila sam osjećaj da se kolege jako trude oko učenika, zaista svjedočim da uvijek pokušavaju pomoći učenicima na razne načine i da im je zaista stalo do učenika. Za sada ne bih ništa promijenila, mislim da se svi u školi osjećaju ugodno i da tako treba biti.

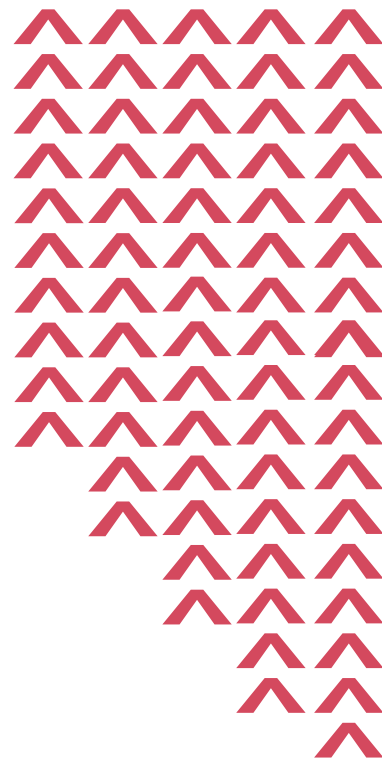
Postoji li neko književno djelo za koje smatrate da bi ga svaki srednjoškolac trebao pročitati?

Smatram da bi svatko trebao pročitati djelo Mali princ. Ne mora nužno biti namijenjeno samo srednjoškolcima, može se čitati u svim životnim dobima. To je jedno od onih posebnih djela koje shvaćamo na različite načine, ovisno o životnoj fazi u kojoj se nalazimo. Što se tiče školske lite-

ature, izdvojila bih djelo Otac Goriot. Kao srednjoškolci mi je to djelo bilo izrazito upečatljivo; s jedne strane me rastužila ta priča, ali s druge strane mislim da se iz nje može puno naučiti o životnim okolnostima koje nas mogu snaći u svakoj dobi, s kojima se jednostavno moramo pomiriti.

Za kraj, koji biste savjet dali maturantima koji uskoro kreću na studij?

Maturantima bih poručila da znam koliko je teško odabrati nešto čime ćete se baviti cijeli život. Super je ako znate čime se želite baviti, no isto tako je sasvim u redu i često se dogodi da vam se želje promijene. Ako je potrebno, u redu je predomisliti se i krenuti drugim putem i pri tome ne trebate osjećati toliki pritisak. Ne moramo zacrtati isključivo jedan put, život je svakakav i vodi nas svuda, ali u svakom trenutku je čaroban i lijep i gdje god skrenete dobro ćete skrenuti.

Profesorica psihologije Helen Caser

RAZGOVARALA: Nina Živanović

Molim Vas da nam se predstavite u nekoliko rečenica.

Zovem se Helen Caser i nastavnica sam psihologije. Volim raditi s mladim ljudima, mislim da je to zadovoljstvo i izazov. Izvan posla volim slušati glazbu, šetati, putovati i boraviti u prirodi.

Kada ste odlučili da je psihologija ono čime se želite baviti?

Prvi interesi za psihologiju kod mene su se javili upravo u srednjoj školi pa se zato nadam da će možda i moja predavanja kod nekoga potaknuti interes za psihologiju. U trenutku kada sam upisivala studij, interes mi je bio usmjeren uglavnom na kliničku psihologiju i nisam sebe vidjela u školi, ali s vremenom sam uvidjela prednosti i ljepotu rada u nastavi. Inače, studij psihologije u Rijeci je za mene bio jedno od najljepših perioda u životu, jer se, osim očekivanih tema, na dobar način daje uvid u širinu psihologije kao znanosti, a i sam studij i predavači odišu pozitivnim vrijednostima.

Znamo da, osim u našoj, radite u još nekoliko srednjih škola? Koje su to škole?

Radim još u Hotelijsko-turističkoj školi s kojom dijelimo zgradu, Srednjoj školi dr. Antuna Barca u Crikvenici i Srednjoj školi Otočac, a radila sam i u Srednjoj školi dr. Vladimir Nazor u

Čabru. Iako je rad u četiri škole ponekad naporan, ima svojih prednosti, npr. mogu se usporediti nivoi interesa i načina rada i učenika i ostalih nastavnika. Svakako bi bilo jednostavnije i da su škole u istome gradu, ali naučila sam se na to da na posao svaki dan putujem u drugo mjesto.

Kako je raditi s učenicima GEK-a? Imate li već neki trenutak s njima koji ćete pamtiti?

Zadovoljstvo je raditi s učenicima ove škole. Zainteresirani su, imaju dosta općeg znanja, vole diskutirati i izraziti svoje mišljenje, što doprinosi kvaliteti nastave i olakšava prenošenje znanja. Uvijek je dobro kada postoji ta interakcija između nastavnika i učenika, kada učenike ne treba stalno pozivati i motivirati na suradnju, već sami pokazuju interes za istu.

Je li studij psihologije zahtjevan i kojim učenicima biste ga preporučili?

Smatram da je studij psihologije dovoljno interesantan i pun aktivnosti da bi svima koje zanima to područje bio više poticajan nego zahtjevan.

Znači, mislim da je najbitnije da postoji interes za bilo koje područje psihologije, s obzirom da psihologija pokriva jako široko područje, a tijekom studija će se dodatno usmjeriti i odrediti dodatni interesi. Znači, interes za psihologiju i želja za radom i istraživanjem možda su neke karakteristike koje bi bile poželjne. Među GEK-ovcima svakako ima učenika koji bi bili uspješni studenti psihologije. Tko zna, možda baš netko od mojih učenika nakon gimnazijskog obrazovanja upiše studij psihologije. To bi me svakako veselilo.

Što mislite o kurikulumu Psihologije te ima li nešto što bi možda trebalo promijeniti?

S obzirom da je psihologija jako široko područje, što sam već i ranije naglasila, teško je u okviru predviđenih nastavnih sati obraditi sva područja obuhvaćena nastavnim programom i dodatno se baviti nekim temama koje su popularnije ili primjenjivije u svakodnevnom životu, što bi vjerojatno većini učenika bilo interesantnije i atraktivnije. Mislim da Psihologija nije usamljena u toj priči, vjerujem da bi i se nastavnici drugih predmeta u većoj ili manjoj mjeri složili sa mnom. Naravno, tijekom nastave izađemo malo iz okvira kurikuluma, što je razumljivo i očekivano jer nastava je živi proces i često nas pitanja i razmišljanja učenika odvedu u nekim drugim smjerovima.

GEK od ove školske godine ima novi fakultativni predmet Škola i zajednica u GEK-u

škola
i zajednica

Naša gimnazija jedna je od škola 14 u PGŽ-u koja je u svoj Školski kurikulum uvrstila ŠIZ („Škola i zajednica“). Predmet je namijenjen učenicima 2. i 3. razreda, a realizira se kao jednogodišnji predmet sa satnicom od 70 nastavnih sati, od koji se dio sati odvijati i izvan prostora škole. Predmet ne podrazumijeva fiksni sadržaj, nema usmenih i pisanih provjera, a prate se i vrednuju komunikacija i suradnja, samostalnost i odgovornost te učenička samoinicijativnost.

O ŠIZ-u smo razgovarali smo s nositeljicom programa profesoricom **Ivanom Černeha**.

RAZGOVARALA: Nika Varljen

Molim Vas da nam ukratko predstavite ŠIZ

Škola i zajednica (skraćeno ŠIZ) fakultativni je predmet koji se u našoj

školi prvi puta provodi ove školske godine. U kurikulumu predmeta stoji da je to predmet koji "pruža učenicima jedinstveno, inovativno i sadržajno odgojno-obrazovno iskustvo". Drugim riječima, djelomično se odmiče od teorijskih sadržaja i naglašava važnost iskustvenog učenja koje se odvija putem osnaživanja odnosa škole s postojećim akterima u lokal-

noj zajednici, a sve s ciljem stvaranja pozitivnih društvenih promjena.

U čemu je posebnost ovoga predmeta i što on zapravo uključuje?

ŠIZ je poseban jer učenik uz stalnu podršku nastavnika učenje može usmjeravati prema onim područjima vlastitoga života i života zajednice

koji želi značajno promijeniti ili u kojem želi djelovati na koristan i potreban način.

Proces poučavanja i učenja uključuje četiri glavne faze: promisli, istraži, stekni iskustvo i djeluj. Pozitivne strane ovako organiziranog procesa poučavanja i učenja razvijaju samopouzdanje kod učenika, osvještavaju učenika o mogućnostima djelovanja u zajednici i osnažuju ga za stvaranje društvenih promjena.

Čime se predmet konkretno bavi?

Bavi se mapiranjem postojećih problema u zajednici. Kada se problem pronađe, tada se temeljem provedenih istraživanja o problemu i stečenog iskustva procesa učenja predlažu moguća rješenja. ŠIZ-ovci GEK-a tako su

ove školske godine odlučili istraživati problem nedovoljne informiranosti mladih o pravilnoj prehrani.

Zajedničko učenje i istraživanje rezultiralo je korisnim i motivirajućim aktivnostima poput posjeta *Ekološkoj udruzi Žmergo* u Opatiji, organizaciji Projektnog dana škole naslovljenog "Pravilna prehrana u ekološkom kontekstu", posjete *Ekološkom sajmu* u Opatiji, razmjeni iskustva s *Pomorskom školom Bakar* i mnogim drugim sadržajima.

U posljednjoj fazi posjetili OPG *Anino povrće* u Kastvu i sudjelovali na nizu radionica o pravilnoj prehrani, održivosti i filozofiji hrane.

Ugostili smo i ŠIZ-ovce *Upravne škole* iz Zagreba povodom našeg Dana

Škole s kojima smo razmijenili međusobna šiz-iskustva.

Kakvo je Vaše mišljenje o novom predmetu?

Odmakom od tradicionalnog načina poučavanja zapravo se otvara prostor prema školi budućnosti za koju još ne možemo tvrditi kakva će biti, ali će zasigurno barem dijelom biti temeljena na usvajanjima praktičnih znanja s ciljem stvaranja boljeg, pravednijeg, osvještenijeg i humanijeg društva.

Opća dobrobit zasigurno je jedan od glavnih intrinzičnih ciljeva nastave Škole i zajednice zato je smatram vrijednim i inovativnim odgojno-obrazovnim iskustvom.

Događanja u školi

Školski novinari vrijedno su pratili događanja u koja su uključeni naši učenici i nastavnici i o tome smo pisali na našoj mrežnoj stranici. Izbor tekstova donosimo u nastavku.

ODABRALA I PRIPREMILA: Hera Pleić Matičić

Ekološki angažirana fotografija

Naši školski fotografi sudjelovali su 4. listopada 2022. na radionici ekološki angažirane fotografije s opatijskim fotografom Petrom Kürschnerom. Suradnja je ostvarena u sklopu školskog projekta Zelena rešenja i u suradnji s ekološkom Udrugom Žmergo.

Tjedan svemira

Učenici naše škole 3. listopada 2022. u Villi Antonio prisustvovali su predavanju na temu održivosti u svemiru profesorice Sintije Tropper Trinajstić i profesora Olivera Kvasine u kontekstu obilježavanja Svjetskog tjedna svemira. Profesor Kvasina govorio je o starosti i građi svemira te o svemirskim objektima. Predavači su govorili o umjetnim satelitima koji, kada više nisu aktivni, predstavljaju svemirsko smeće, a ogroman broj umjetnih satelita stvara i orbitalnu gužvu te time ugrožavaju našu sigurnost, zbog čega treba raditi na stvaranju novih politika u tom smislu. Potrebno je osmišljavati i stvarati nove tehnologije koje bi omogućile održivost u svemiru te razvijati svijest u ljudi kako bismo svemir mogli koristiti i u budućnosti.

Terenska nastava u Pomorskom i povijesnom muzeju

Učenici prvih razreda bili su 3. listopada 2022. na terenskoj nastavi iz Povijesti u Pomorskom i povijesnom muzeju Hrvatskog primorja u Rijeci u pratnji profesorice Sanje Simper. Razgledali su, uz stručno vodstvo kustosa arheologa Ranka Starca, stalni postav s arheološkim nalazima iz razdoblja pretpovijesti s područja Primorsko-goranske županije. Osim materijalne, učenici su upoznali i nematerijalnu baštinu Primorsko-goranske županije: specifične ljudske vještine, znanja, sjećanja, vjerovanja i običaje. Vođeni muzejskim pedago-

ginjama učenici su modelirali posude po uzoru na neolitsku impresso tehniku koristeći motive iz prirode. Učenici su na ovoj terenskoj nastavi iskusili da muzejske ustanove osim svoje kulturne, imaju i obrazovnu funkciju, koja ima i svoju zabavnu stranu.

Terenska nastava uz more

Dana 7. listopada 2022. učenici 4. b razreda sudjelovali su, u sklopu nastave povijesti, u interaktivnoj terenskoj nastavi naziva "Povijesna šetnja Opatijom i Voloskom (suvremena povijest Opatije)". Vođeni smjernicama koje je pripremila profesorica Sanja Simper maturanti su od Opatije do Voloskog šetali po lungomare te u svojoj okolini tražili odgovore na pitanja o razvoju opatijskog turizma i kulture. Dojmovi jezičara o terenskoj nastavi izrazito su pozitivni. Svoja saznanja i nove činjenice koje su usvojili predstavili su trima digitalnim plakatima na satu.

Terenska nastava u Zagrebu

Svi učenici naše škole u pratnji svojih nastavnica, nastavnika i ravnatelja 21. listopada 2022. uputili su se autobusima prema Zagrebu. Odredište autobusa koji je vozio učenike 2. razreda bio je grad Karlovac, točnije slatkovodni akvarij Aquatika. Učenici su se upoznali s florom i faunom hrvatskih rijeka i njihovih ekosustava, geološke prošlosti te tradicijske kulture i povijesti porječja karlovačkih rijeka Korane, Kupe, Mrežnice i Dobre. Učenici prvih razreda uz stručno su vodstvo učiteljice Branke iz istoimene pripovijesti Augusta Šenoae razgledali središte grada prateći priču Šenoina romana „Zlatarovo zlato“. Zoološki vrt grada Zagreba smješten u Maksimiru posjetili su učenici 3. a razreda, a učenici 3. b razreda posjetili su Muzej prekinutih veza nastao iz putujuće izložbe s konceptom propalih veza i njihovih ruševina. Koncepciju Muzeja osmislili

su Olinka Vištica i Dražen Grubišić u Hrvatskoj, a otada je obišao svijet i prikupio nevjerojatnu zbirku. Maturanti su posjetili Muzej suvremene umjetnosti, gdje su pogledali izložbu fotografija "Iskustvo u gužvi" Goranke Matić i izložbu "Drugarstvo", koja je druga je u nizu zajedničkog naziva "Zbirka kao glagol", a Muzej ove izložbe radi kako bi redefinirao poimanje muzeja i društveni kontekst u kojem se nalazi.

Regionalna konferencija ravnatelja

Udruga hrvatskih srednjoškolskih ravnatelja organizirala je od 14. do 16. studenog 2022. u Opatiji ESHA (European School Heads Association) regionalnu konferenciju ravnatelja predškolskih, osnovnoškolskih i srednjoškolskih ustanova s temom „Odgojno-obrazovna ustanova – mjesto osnaživanja zajednice“. Podijeljeni u skupine, ravnatelji su 15. studenog posjetili odgojno-obrazovne ustanove liburnijskog područja, a dvadesetak ravnateljica i ravnatelja bilo je i u našoj školi. Dobrodošlicu smo im kratkim kulturno-umjetničkim programom i prigodnim obraćanjem našeg ravnatelja profesora Barbarića zaželjeli u Kulturnom domu „Zora“, nakon čega su se uputili u prostor naše škole.

Posjet Lipi i Kastvu

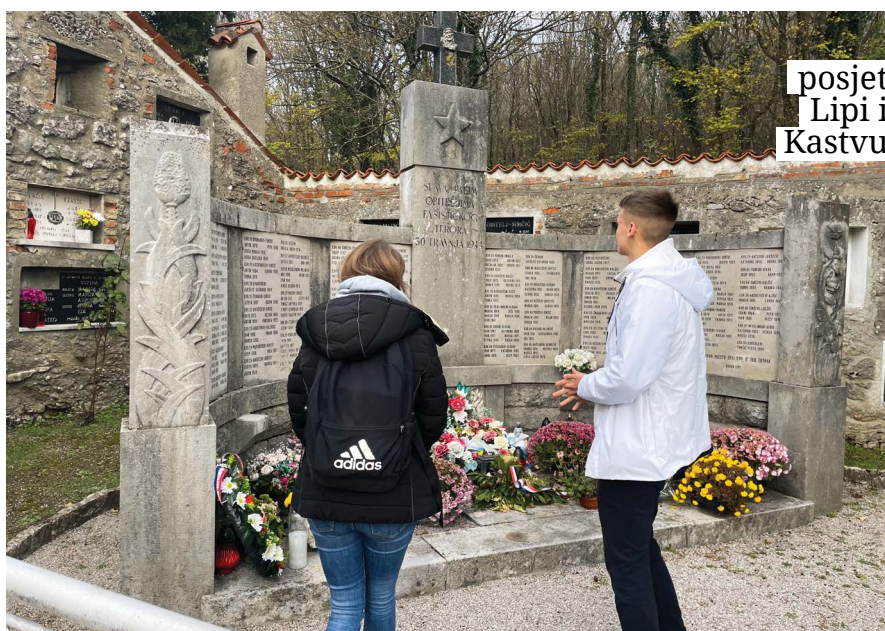
Prohladnoga 28. studenog 2022. u organizaciji Udruge antifašističkih boraca i antifašista Opatije učenici 1. a i 4. a razreda u pratnji nastavnica

Sare Meszaros i Sandre Sergo uputili su se u posjet Memorijalnom centru Lipa pamti pod vodstvom kustosice Petre Maštrović Kušić, a zatim i u posjet Muzejskoj zbirci Kastavštine pod vodstvom kustosa Marka Badurine. Obje su lokacije sastavnice Pomorskog i povijesnog muzeja Hrvatskog primorja Rijeka i obje su nam vrlo dojmljive svojim postavima i pričama. Na putu od Lipe do Kastva zaustavili smo se kod spomenika Partizan, o či-

joj nam je povijesti nastanka i današnjem značenju ispričao predsjednik Udruge antifašističkih boraca i antifašista Kastva Ivan Rubeša, a zaustavili smo se i kako bismo se prisjetili i stradanja pod Banovim križem.

Izlet u Graz

U ranim jutarnjim satima 15. prosinca 2022. učenici polaznici nastave njemačkoga jezika uputili su se, u pratnji profesorica njemačkoga jezika Milane

posjet Lipi i Kastvu

izlet u Graz

božićna priredba

Kovačević Miškić, Kristine Matota Babić i Branke Topolnik, na jednodnevni izlet u Graz. Nakon putovanja kroz snijegom prekrivenu prirodu Hrvatske, Slovenije i Austrije stigli su do Riegersburga gdje se nalazi poznata tvornica čokolade Zotter, zbog koje je ovo mjesto poznato i kao carstvo čokolade. U tvornici učenici su pogledali kratki dokumentarni film o uzgoju kakaovca u Latinskoj Americi i postupku proizvodnje čokolade, a tijekom obilaska tvornice kušali su razne čokoladne smjese te su kroz staklene površine gledali kako nastaje čokolada. Nakon obilaska tvornice uputili su se u Graz koji su razgledali u pratnji vodiča.

Božićna priredba

Ispred Umjetničkog paviljona "Juraj Šporer" 23. prosinca 2022. prigodnim su nas božićnim programom naši učenici glumci i školski zbor ispratili na zimske praznike. Program su osmislile i s njima uvježbale profesorice Tea Dedić i Daniela Perković. Pri-

ča same predstave nastala je prema ideji maturantica Linde Barać i Hane Albaneže. Uloga voditeljice pripala je učenici Niki Varljen, a prisutne je pozdravio i uputio im prigodnu čestitku ravnatelj Boris Barbarić.

Božićna humanitarna akcija trećih razreda

Početak prosinca prošle godine učenici trećih razreda, pod mentorstvom profesorice Sanje Simper i profesora Miroslava Radića, pokrenuli su školsku humanitarnu predbožićnu akciju za šticeenike Dječjeg doma „Ivana Brlić Mažuranić“ u Lovranu te njihovoj podružnici u Rijeci. Potrepštine su se sakupljale prema nalogu ravnateljice doma Suzane Mravinac. Akcija se u našoj školi provodila od 10. do 21. prosinca i odazvali su joj se i učenici i djelatnici. Učenice Loreta Lukić, Manuela Stipečić i Eni Ramić iz 3.a te Dori Ljubojević i Anika Salaić iz 3.b zajedno s pro-

fesoricom Sanjom Simper predale su donaciju 23. prosinca.

Glagoljašice na Krku

Dana 10. veljače nakon velikoga odmora glagoljašice naše škole i još nekoliko zainteresiranih učenica u pratnji profesorice Likovne umjetnosti Branke Topolnik i profesorice Hrvatskoga jezika Gordane Zurak uputile su se na izlet na otok Krk. Učenice su saznale nešto više o glagoljaškim skulpturama koje se nalaze u Bašćanskoj dolini, poznatije pod nazivom Bašćanska staza glagoljašice, a posjetile su i crkvu sv. Lucije u Jurandvoru gdje je pronađena Bašćanska ploča.

Projektni dan 2023.

Učenici i nastavnici naše škole 15. su veljače nastavni dan započeli gledanjem filmova u okviru Projektnoga dana. Učenici prvih razreda gledali su dokumentarac Our Planet – Fresh Water, učenici drugih razreda gledali su dokumentarac Rušenje granica: znanost našeg planeta, klasici Praznik u Rimu i Nebo nad Berlinom bili su na repertoaru u trećim razredima, dok su maturanti gledali hrvatski film Kratki izlet. Uslijedio je raznolik i bogat drugi dio koji su pripremili nastavnici pojedinih stručnih aktivna. Za prvašice nastavnici Aktiva prirodne grupe predmeta pripremili su kviz i igru Alias, drugi razredi slušali su predavanje Pravilna prehrana u ekološkom kontekstu gošće Matije Široka u organizaciji Aktiva društvene grupe predmeta, Aktiv stranih jezika za učenike trećih razreda pripremio je

integriranu nastavu, a maturanti su imali okrugli stol s redateljem filma Kratki izlet Igorom Bezinovićem. Za kraj projektnog dana nastavnici Aktiva društvene grupe predmeta za druge su razrede i nastavnici Aktiva hrvatskog jezika i umjetnosti za maturante izradili kviz, učenici trećih razreda igrali su zanimljive društvene igre na stranim jezicima, a za učenike prvih razreda organizirana je prezentacija robota Hexabota, nakon čega je uslijedila zamjena uloga pa su se učenici okušali u ulozi nastavnika.

Dan gramatike 2023.

Pub kvizom iz poznavanja gramatike jezika koji se uče u našoj školi obilježili smo Dan gramatike (4. ožujka). Red rebusa, red ispravljanja, malo dopunjavanja i prepoznavanja recept je za uspješan kviz u trajanju dva školska sata u kojoj je znanje odmjerilo 24 učenika GEK-a okupljenih u četiri ekipe. Uključeni su bili učenici od prvog do četvrtog razreda, a pobjednički tim činili su: Hana Albaneže, Anja Marković, Leda Urh, Eni Smolić, Dario Dujmović i Marin Detan.

Predavanje Jamesa J. Kimblea

Dana 14. ožujka 2023. godine 4. b razred imao je priliku slušati predavanje američkog profesora komunikacija i umjetnosti Jamesa J. Kimblea, koji je svojevremeno predavao Vještine govornišтва na Filozofskom fakultetu u Rijeci, na Odsjeku za anglistiku. Intrigantno predavanje trajalo je dva školska sata te je maturantima pružilo dobar uvid u američki način pou-

glagoljašice
na krku

projektni
dan 2023.

dan
gramatike

U sklopu 22. Tjedna mozga, u školi je u petak 17. ožujka 2023. organizirani predavanje pod nazivom „Čovjek-više od ukupnosti svojih dijelova“. Predavanje je održao Ivan Jurlina, student Medicinskog fakulteta u Zagrebu. Učenci 1.a i 4.a imali su mogućnost čuti nešto više o mozgu i njegovim zanimljivostima, posebnostima, ali i poremećajima njegove funkcije. Predavanje je bilo zanimljivo i poučno. Hvala Ivanu na trudu.

Carevo digitalno ruho

Povodom Svjetskog dana darovitih, 21. ožujka, u gostili smo dr.sc. Sanju Bradić s Odsjeka za psihologiju Filozofskog fakulteta u Rijeci koja je za učenike prvih i drugih razreda vodila radionicu "Carevo digitalno ruho". Naši učenici imali su priliku iz prve ruke saznati kako svoje radno vrijeme provodi dizajnerica digitalne odjeće Ela Vehovec te kritički i kreativno promišljati o razvoju digitalne mode s naglaskom na teme poput samopoimanja, potrošačkog društva, ekologije, društvenih mreža...

Postavljena reuse info-ploča

Povodom Europskog dana informiranja mladih u našoj je školi 17. travnja postavljena reuse info-ploča ŽLICE (Žmergov lokalni info-centar za mlade). Riječ je o ploči koju su izradili mladi na radionici ponovne uporabe pod vodstvom opatijske mlade umjetnice Nike Laginje s ciljem da ona postane mala "podružnica" ŽLICE i centralno mjesto informiranja

učenika naše škole o prilikama koje im se nude u okviru info-centra, ali i na nacionalnom i europskom kontekstu. Postavljena info-ploča sadržava QR kodove koji vode na online kanale putem kojih ŽLICA plasira relevantne informacije o prilikama za mlade u brojnim područjima djelovanja važne za samorealizaciju mladih kako u privatnom, tako i u profesionalnom smislu.

Čitalački susret

Dana 9. svibnja u pratnji profesorice Jelene Matušan članice čitalačkog kluba OŠ "Rikard Katalinić Jeretov" posjetile su našu školu. U vrlo ugodnoj i prijateljskoj atmosferi s našim učenicama razgovarale su o romanu "Kuća škorpiona" Nancy Farmer. Radnja ovog distopijskog romana otvorila je mnoga pitanja i potaknula učenice na razmišljanje o mogućim budućnostima i posljedicama ljudskog djelovanja.

Obilježavanje Dana Europe

Poznavati institucije Europske unije, razgovarati o europskom društvu i promišljati očuvanje zadatak je koji smo postavili pred same sebe tijekom susreta s prof. dr. sc. Romanom Jerković, zastupnicom u Europskom

parlamentu i njezinom lokalnom asistenticom Leom Leonardom Pašić, studenticom prava i našom bivšom učenicom. Tijekom jednoga sata saznali smo koje su obveze zastupnika, kakav je način rada i koje se rasprave trenutno vode u Europskom parlamentu. Naravno, dotakli smo se i izazova Europske unije, kao i eu-

ropskog društva općenito, ali i mjesta Hrvatske u europskom okviru. Za kraj su nam zastupnica Jerković i naša Lea uputile poticajne i tople riječi te smo na taj način zatvorili ovogodišnje obilježavanje Dana Europe u našoj školi.

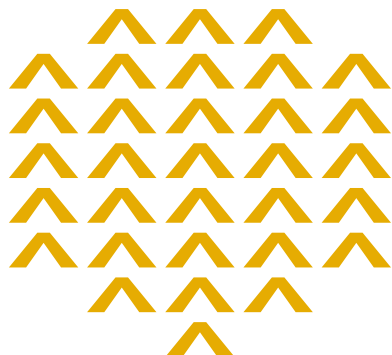
NAŠ SU
PONOS

Ukratko s natjecanja i smotri

PRIPREMILA: Josipa Šokac

Viceprvakinje i viceprvaci u badmintonu

Naše učenice **Dora Biondić**, **Stefany Brozina**, **Lana Miletić** i **Ana Rađa** osvojile su 2. mjesto na Županijskom prvenstvu u badmintonu. Do finala stigle su bez poraza, a pobjeda i plasman na državnu razinu izmakao im je za dlaku. Postignut rezultat odlična je motivacija za treniranje i buduća natjecanja. I naša muška ekipa u sastavu **Istok Celin**, **Noah Jelušić** i **Marin Luić** osvojila je srebro na Županijskom natjecanju u badmintonu. Čestitamo učenicima i njihovom mentoru profesoru Damiru Kuvačiću!

Plasman naših učenika na županijsku razinu natjecanja i smotri 2022./2023. i prijedlozi za državnu razinu LiDraNu

Naši su se učenici plasirali na županijska natjecanja iz sljedećih predmeta:

POVIJEST (mentorica dr. sc. Sanja Simper): **Marin Detan** (1.a), **Leo Belaišić** (2.a) i **Mateo Gruban** (3.a)

ENGLSKI JEZIK (mentorica Dora Kunović, prof.): **Jan Vito Kovačević** (4.a) i **Mark Deluka** (4.b)

NJEMAČKI JEZIK (mentorica Kristina Matota Babić): **Julia Zmišlja** (4.a), **David Načinović** (4.a)

FILZOFIJA (mentorica Ivana Černeha, prof.): **Julia Zmišlja** (4.a), **Enia Benković** (4.a) i **Linda Barac** (4.b)

LiDraNo (mentorice Gordana Zurak, prof. i Kristina Staničić, prof.): **Erin Su-**

šanj (4.a), **Nika Varljen** (2.a) i **Ivan Facan** (3.a) - literarni izraz; **Dori Ljubojević** (3.b) - samostalni novinarski rad Samostalni novinarski rad "Preperi" učenice **Dori Ljubojević** (mentorica Kristina Staničić, prof.) predložen je za državnu razinu smotre Lidrano. I naš prošlogodišnji školski list "Eugenije" čija je urednica Enia Benković također je predložen za istu razinu.

Smotra projekata građanskog odgoja i projekt "Hrana, to smo mi"

Naše su učenice **Loreta Lukić**, **Nika Varljen**, **Noemi Škalamera** i **Erin Vitas** 3. travnja 2023. sudjelovale na Smotri projekata građanskog odgoja i obrazovanja - Projekt građanin koja se održala u Osnovnoj školi Vežica u Rijeci. Održale su kratke govore i pred Povjerenstvom predstavile problem i rješenja kojima smo se ove školske godine bavili.

Na državnoj razini Smotre/natjecanja projekata iz područja građanskog

smotra projekata građanskog odgoja

odgoja i obrazovanja u povezanosti s drugim međupredmetnim temama -Projekt građanin učenice 3.b razreda **Leda Urh**, **Loreta Lukić**, **Maja Stupar** i **Marta Šimunović** predstavile su naš u naslovu spomenuti ovogodišnji školski projekt "Hrana, to smo mi". Mentorica našim učenicama je profesorica Ivana Černeha.

Festival matematike 2023.

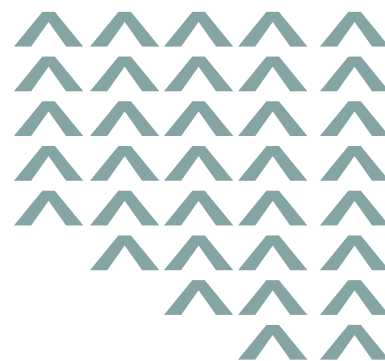
Dana 5. svibnja naši učenici 2.a razreda **Nika Varljen** i **Istok Celin** te 1. a **Eni Smolić** i **Josip Tkalčević** sa svojom su mentoricom profesoricom Sandrom Sergo sudjelovali na Festivalu matematike u Puli. Naši su se učenici natjecali u kategoriji GIGA B, a rješavanje zadataka trajalo je dva i pol sata. Kako su nam otkrili natjeca-

telji, neiskustvo, trema i umor utjecali su na konačni rezultat, ali to što se nisu plasirali u sam vrh nije ih obeshrabilo i svakako nije umanjilo njihov interes za matematiku.

GEK-ovke na 10. simuliranoj sjednici Hrvatskoga sabora

Tijekom ponedjeljka, 8. svibnja 2023. godine učenici srednjih škola privremeno su preuzeli Hrvatski sabor i postali zastupnici u sklopu 10. simulirane sjednice Hrvatskoga sabora za učenike srednjih škola. U višesatnom postupku simulirali su donošenje Deklaracije o zaštiti okoliša i Zakona o zaštiti okoliša. Naše učenice, **Sonja Baričević** iz 3.b i **Gabriela Ivešić** iz 4.a razreda održale su dojmljive go-

vore nastale pod mentorstvom profesorice Sare Meszaros. U Sonjinom govoru bila je riječ o potrebi povezivanja mirotvorstva i zaštite okoliša, dok je Gabrielinom pripremila govor o potrebi razmatranja tekuće migrantske krize kao ljudske, društvene, ali i ekološke krize. Osim ovih dviju govornica, sjednici su također prisustvovala **Dori Ljubojević** i **Anika Salaić** iz 3.b te **Enia Benković** i **Natali Hrelja** iz 4.a, koje su dale doprinos u proučavanju važećih zakonskih rješenja zaštite okoliša, a bile su i podrška Sonji i Gabrieli u pripremi i držanju govora.

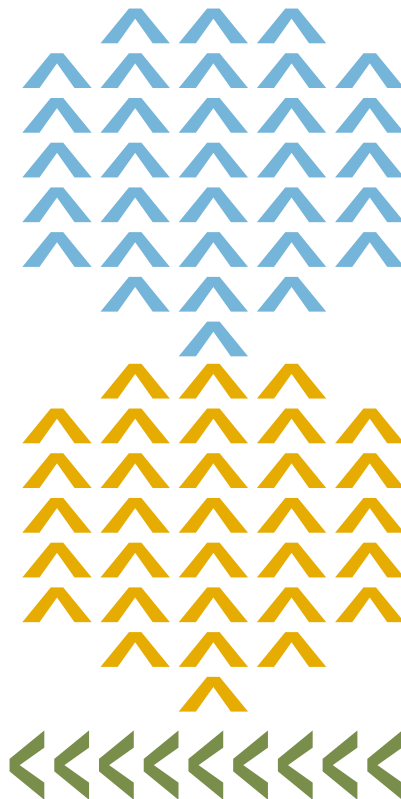

Hana
putuje u
Rim

Hana odlazi na svjetsko finale HIPPO natjecanja

Učenici naše škole i ove su godine sudjelovali pod mentorstvom profesorice Dore Kunović u natjecanju HIPPO ENGLISH WITHOUT BORDERS (engleska olimpijada). Izlučni je krug bio 17. ožujka i u njemu je sudjelovalo je 14 učenika u dvije kategorije. U kategoriji HIPPO4 sudjelovali su učenici drugih razreda: **Vivien Juričić, Lana Gulan, Ana Rađa, Petra Mrkušić i Noemi Škalamera**, a u kategoriji HIPPO5 učenici trećih i četvrtih: **Jan Vito Kovačević, Roberta Nikić Čakar, Hana Albaneže, Mark Deluka, Klara Trojanović, Lucia Martinčić, Sonja Baričević, Dario Dujmović i Angela Liverić**. U svjetsko polufinale (odnosno državno finale) ušle su učenice **Lana Gulan** u kategoriji HIPPO4 te učenica **Hana Albaneže** u kategoriji HIPPO5. Obje su se razine natjecanja održale u matičnoj školi. Na regionalne kvalifikacije

za svjetsko prvenstvo kvalificirala se učenica **Hana Albaneže**. Kvalifikacije su se održale od 23. do 25. svibnja u Italiji (Lido di Jesolo), a **Hana** se plasirala na prvo mjesto i time se kvalificirala za svjetsko finale koje će se održati u Rimu u rujnu ove godine.

Di ča slaje zvoni

Dana 1. ožujka 2023. završen je pjesnički natječaj *Di ča slaje zvoni* na kojem su sudjelovale i učenice naše škole. Na ovogodišnji je natječaj pristiglo 90 pjesama, od čega je stručno Povjerenstvo, sastavljeno od profesora hrvatskoga jezika i istaknutih pjesnika, odabralo njih 60 za tiskanje u zbirci *Kako ča zvoni va Žminje 2023*. Među odabranim radovima nalaze se i pjesme naših učenica **Lare Dervišević, Manuele Stipetić, Erin Sušanj** (mnetorica je profesorica Gordana Zurak), **Petre Šubic** i **Nike Varljen** (mentorica je profesorica Kristina Staničić). Proglašenje najboljih i nagrađenih pjesnika održano je na dan manifestacije 13. svibnja 2023. Naša učenica **Petra Šubic** na 3. je mjestu s pjesmom "I opet mi".

I opet mi...

Sunce opet pod poneštru
zasjalo je
i saki mići tić već kantat ume.

Va tvojen oke već videt moren
da ćeš mi leto prnest
i zimu va mane zavavek pomest.

I opet ovo leto za tobun ću teć
da vidin tu barku
za ku puno lepega moreš reć.
Da opet moremo smeh osetit
i z ruku va ruke oči zapret.

Maturanti sportaši

Ovogodišnji maturanti tijekom proteklih godina iskazali su se u mnogim područjima, o čemu smo i mogli čitati na našoj mrežnoj stranici, društvenim mrežama i ranijim brojevima *Eugenija*. U ovom broju posebnu pažnju posvećujemo našim uspješnim sportašima 4. a razreda. U nastavku donosimo njihove sportske priče.

PRIPREMILA: Enia Benković
Noah Jelušić naš je izvrsni tenisač koji redovno trenira u Teniskom Klubu Opatija. Kako kaže, tenis je počeo trenirati kao četverogodišnjak zahvaljujući svome ocu koji ga je u taj sport i uveo. U svojoj karijeri osvojio je puno turnira, a s četrnaest godina bio je peti u Hrvatskoj. U tom je periodu zadobio i ozljedu zbog koje je morao napraviti dulju stanku, ali vrlo se brzo vratio u formu i već sa šesnaest godina ostvario je svoje najbolje rezultate: finale momčad-

skog državnog turnira i seniorsko polufinale. Svojim osobno najvećim uspjehom smatra upravo taj povratak nakon ozljede i igru protiv reprezentativca na državnom turniru u četvrtini finala. Noah trenira svakodnevno. Treninzi su vrlo intenzivni, trenira i do 6 sati dnevno, iako sada ipak manje zbog školskih obaveza. Kaže da je tenis u početku bio više rekreacija i vid zabave, a nakon ranije spomenutih uspjeha Noah sada za taj sport živi.

Toni Matošević sin je bivšeg rukometnog vratara i zlatnog olimpijca Valtera Matoševića pa ne iznenađuje da je i sam odličan rukometaš. Najprije je trenirao nogomet, a kao učenik 4. razreda osnovne škole opredijelio se za rukomet. U taj ga je sport, suprotno našem očekivanju, uvela njegova majka, a čim je odradio prvi trening, znao je da je to sport za njega. Toni trenutno igra u RK Rudar Adria Oil (Labin). Kao svoj najveći uspjeh navodi onaj s reprezentacijom kada su osvojili 5. mjesto na

Europskom prvenstvu u Crnoj Gori. Njegov cilj je zaigrati u rukometnoj Bundesligi (Handball-Bundesliga), u vrhunskoj njemačkoj profesionalnoj rukometnoj ligi te biti u seniorskoj reprezentaciji. Trenira svakoga dana, a nekada i dvaput dnevno te također odrađuje i individualne treninge.

Mauro Ivan Čubranić vaterpolo je počeo trenirati s devet godina u Vaterpolskom klubu (VK) Primorje EB na

bazenima Kantrida. Odlučio se za taj sport zbog njegove braće koja su trenirala isti. Gledajući ih i čekajući na bazenima da završe s treningom i sam je odlučio okušati se u ovome sportu. Kao uspjehe navodi kako je s A reprezentacijom sudjelovao na svjetskom kupu u Zagrebu dok se s Uzo reprezentacijom trenutno sprema za svjetsko prvenstvo, a tu je i 3. mjesto u Hrvatskoj koje je osvojio sa svojim

klubom u svibnju ove godine. Njegov jedini cilj je postizati najbolje moguće rezultate i biti ustrajan u tome, čemu svjedočimo da i ostvaruje. Mauro trenira svakodnevno, a kada je nastava u poslijepodnevnoj smjeni trenira i dvaput dnevno. Kaže da na svakom treningu daje svoj maksimum pa onda njegovi izuzetni rezultati i brojni uspjesi ne iznenađuju.

Portret sportašice

PRIPREMILA: Petra Šubic

Nakon što je u predškolskoj dobi trenirala balet i gimnastiku, **Tia Paulina Srića** je već sa šest godina otkrila u sebi ljubav prema *kickboxingu*. Upravo ta ljubav dovela ju je 2022. godine do prvog mjesta na svjetskoj razini natjecanja u tome sportu. Disciplina u kojoj se natjecala jest *Full Contact -52kg*. Tia *kickboxing* opisuje kao dio svoje svakodnevne rutine i smatra ga vrlo važnim dijelom života. Sport je umjetnost koja obogaćuje život lijepim trenucima, a za Tiu je jedan od najposebnijih trenutaka upravo osvajanje medalje na svjetskom prvenstvu. Pripreme i treninzi za ovo natjecanje intenzivno su se provodili tijekom cijele godine, ljeti čak i dvaput dnevno. Treninzi su bili naporni, bilo je potrebno izdvojiti mnogo vremena i snage. Vrlo važno bilo je ostati i psihički snažan za sam napor. Ponekad se Tia pripremala sama, no ističe kako je upravo trener, kojeg naziva izvrsnim, jedan od razloga njena uspjeha. Tijekom priprema, ali

portret sportašice

i samih borbi, strah ne osjeća jer ipak je ovo svjetsko prvenstvo bilo to za što se pripremala fizički, i osobito psihički, vrlo dugo. Radost trenera, ogroman osmijeh na njegovu licu i zagrljaj, Tia će pamtit će kao najljepši trenutak koji je uslijedio nakon finalne borbe i prvi nagovještaj moguće pobjede.

Tia trenira u klubu „Mega centar“ Rijeka. Ondje se osjeća ugodno, ima ekipu koja je vrlo zabavna i s kojom zaista voli trenirati. Upravo ju je ekipa iz kluba kroz cijele pripreme i

natjecanje vjerno bodrila, a Tia kaže kako vrijeme provedeno s njima vrlo cijeni i uživa u njemu. Ponekad joj je teško uskladiti sport i učenje, no uvijek daje sve od sebe da to učini što bolje. Podrška nastavnika, razrednice i njenih razrednih kolega također joj je puno značila tijekom prvenstva, ali i tijekom svakodnevnih novih priprema za buduće uspjehe. Nakon mnogih sportskih, ali i onih životnih borbi, Tia zna kako će joj uvijek dati snagu i sportski duh satkan od želje za novim postignućima i uspjesima.

Hrvatska udruga za medijaciju

U Hrvatskoj postoji udruga koja se bavi medijacijom, tj. posredovanjem u sporu između stranaka. Tko su medijatori, koji je točno njihov posao i koliko su uspješni u onome što rade pitali smo stručnu suradnicu na pravnim i administrativnim poslovima u HUM-u i tajnicu HUM-a te Centra za medijaciju **Suzanu Fugaj**.

RAZGOVARALA: Leda Urh

Čime se bavi Hrvatska udruga za medijaciju (u nastavku: HUM) i koje sve usluge pružate?

Hrvatska udruga za medijaciju osnovana je 2003. godine od skupine medijatora entuzijasta. HUM inspirira, potiče i ohrabruje pojedince i organizacije u nošenju sa svakodnevnim problemima koji proizlaze iz njihove (ne)komunikacije, međusobnog nerazumijevanja i pratećih konflikata i sporova. Akreditirana smo institucija za provođenje medijacija i obučavanje medijatora. Pomažemo riješiti probleme koje sa sobom nose konflikti i sporovi; nudimo njihovim sudionicima mogućnost naučiti kako da to postignu sami ili uz našu pomoć, te ih potičemo na aktivno i izravno sudjelovanje u traženju jedinstvenih rješenja za njihove jedinstvene probleme.

Koliko ste uspješni u postupcima medijacije?

U HUM-u uvjerljivo najveći broj medijacija završava uspješno, odnosno sklapanjem nagodbe. Primjerice, u 2019. godini u HUM-u je preko 80% medijacija završeno nagodbom, a od toga je 50% njih završeno nagodbom na prvom i jedinom sastanku. Važno je naglasiti da sudionici

u medijaciji imaju velike izgleda da postignu nagodbu. Upravo zato što u medijaciji sudionici imaju priliku nakon dugotrajnog prekida komunikacije ponovno sjesti za zajednički stol i otvoreno i slobodno komunicirati i čuti se međusobno, smatra se da ne postoji neuspješna medijacija neovisno o tome jesu li sklopili nagodbu ili ne. Ako i ne sklope nagodbu, često nakon proteka nekog vremena, bilo izvan HUM-a ili u HUM-u, sudionici ipak dođu do nekog zajedničkog rješenja.

Kolika je vjerojatnost da će postignuta medijacija potrajati?

Sudionici sami biraju rješenje i ako postignu zajednički dogovor, u pravilu ga se i pridržavaju. Medijacija nije samo način rješavanja konflikata, to je način života, komuniciranja, upravljanja konfliktima i poslovanja. Izravna komunikacija i suradnja stranaka temeljni je pristup u medijaciji i osnova za postizanje rješenja koje osigurava njezinu dugoročnu uspješnost.

Koliko prosječno traje jedan postupak medijacije?

Trajanje najviše ovisi o sudionicima medijacije. Rješavanje konflikata/ sporova u medijaciji najčešće se mjeri danima i tjednima, a u parnici godinama. Prema istraživanju Europske komisije u koje je uključena i Hrvatska, prosječno trajanje parnice u 2014. iznosilo je 566 dana, a prosječno trajanje medijacije samo 43 dana, iz čega se može vidjeti jedna od brojnih prednosti medijacije, a to je efikasnost. U HUM-u najistaknutiji spor po njegovom trajanju u parnici prije početka medijacije bio je spor koji je pred općinskim sudom trajao punih 16 godina. Stranke i njihovi punomoćnici došli su u HUM. Medijacija je završena nagodbom nakon dva sastanka u ukupnom trajanju od ukupno od 6 sati i 30 min, unutar tri tjedna od podnošenja prijedloga za medijaciju. Stranke i njihovi punomoćnici bili su prezadovoljni i ugodno iznenađeni. Naglas su se upitali: "Zašto mi za medijaciju nismo saznali ranije?" U 2022. godini u HUM-u je u 90 % medijacija nagodba postignuta već na prvom sastanku, a sastanci medijacija prosječno su trajali malo više od 2 sata.

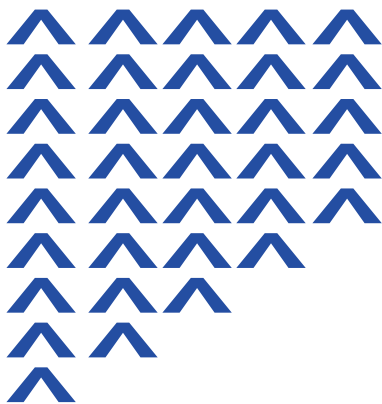

Tko se može obratiti vašoj udruzi za pomoć?

Našoj udruzi može se obratiti bilo koja pravna ili fizička osoba koja ima neki problem, konflikt ili spor kako bismo pomogli u pronalaženju najboljeg rješenja. Također nam se mogu obratiti svi oni koji su zainteresirani postati medijatori ili se žele educirati o komunikacijskim vještinama, nenasilnom rješavanju sukoba i medijaciji.

Nastave li sukobljene strane zdravu komunikaciju nakon uspješnog postupka medijacije ili se s vremenom konflikti vrate?

Odgovor ovisi o svakom pojedinom slučaju. Važno je naglasiti da primarni cilj medijacije nije pomirba već postizanje najboljeg rješenja s kojim su svi zadovoljni. Ponekad zaista i dođe do transformacije odnosa te se sudionici i pomire. Dakle, presudna je spremnost i želja sudionika da problem riješe. Kad postoji volja, uz pomoć medijatora pronađu i način. Kako sudionici sami biraju rješenje koje je njima prihvatljivo, i nitko im ga ne nameće, kad dođu do dogovora, konflikt se u pravilu riješi i ne vraća.

Kako se sukobljene strane ponašaju u postupku medijacije?

Puno je različitih emocija prisutno. Neki su sudionici u početku skeptični, ali kad u sigurnom i povjerljivom okruženju dobiju priliku ispričati sve ono što je za njih važno, a zatim čuju viđenje druge strane, uz poticaj i pomoć medijatora, počinju polako razgovarati i predlagati rješenja.

Koje vještine treba imati osoba da bi postala medijator?

U Hrvatskoj za sada certificirani medijator može postati svaka osoba koja uspješno završi 40-satnu osnovnu obuku za medijatore. Na obuci se između ostalog uči i o osnovnim metodama i tehnikama u medijaciji, osnovama komunikacijskih vještina, osnovnim tehnikama pregovaranja, psihološkim, filozofskim i etičkim aspektima medijacije, emocijama u konfliktu i u medijaciji, uzrocima nastanka konflikta i načinima upravljanja s konfliktom. Od osobite je važnosti kontinuirana edukacija i usavršavanje medijatorskih vještina, što je i obveza jer je registrirani izmiritelj dužan svake dvije godine, računajući od datuma upisa u Registar izmiritelja pri Ministarstvu pravosuđa i uprave RH, dostaviti certifikat o provedenoj dodatnoj obuci za izmiritelje u trajanju od 20 sati. HUM, uz osnovne i dodatne obuke, nudi i niz specijaliziranih obuka te mnoge druge edukacije poput supervizija medijatora i vježbanja medijacije.

Na koji se način mladi mogu uključiti i učiti o medijaciji?

Mladi se na različite načine mogu uključiti u rad HUM-a i učiti o medi-

jaciji. HUM je ponosan na veliki broj volontera koji svojim nesebičnim radom pomažu unapređenju rada HUM-a i promicanju medijacije. Mladi kroz volonterski rad mogu učiti kroz brojne aktivnosti, edukacije, predavanja, interaktivne radionice, upoznavanje osoba različitih profesija i svjetonazora, dijeljenje mišljenja i dr. Iskustvo volontera koji su obogatili svojim doprinosom i medijaciju i HUM potvrđuje da znanja stečena u HUM-u mogu svrstati među najvažnija znanja presudna za osobni i profesionalni uspjeh u svim odnosima i na svim područjima društvenog života. Način na koji produktivno komunicirati s drugima, kako rješavati probleme, kako upravljati svojim reakcijama, pregovarati, prihvatiti različitosti kao bogatstvo, misliti izvan zadanih okvira, proširiti vlastite poglede i svjetonazore i još štošta, plusevi uz koje svaki čovjek ima priliku obogatiti se i rasti. S tim u vezi, HUM poziva sve koji su željni učenja, druženja i timskog rada kroz raznovrsne volonterske aktivnosti u humanom, toplom, ugodnom, kreativnom, uspješnom, pozitivnom energijom i optimizmom nabijenom okruženju djelatnika i drugih volontera Hrvatske udruge za medijaciju i one koji su željni saznati kako pomoći i pomagati ljudima i organizacijama s problemima koji ih nisu u stanju riješiti sami, da se priključe volonterskom timu HUM-a. Osim volontiranja, HUM za mlade u suradnji sa školama, udrugama i drugim institucijama provodi i razne aktivnosti i edukacije o komunikacijskim vještinama i nenasilnom rješavanju sukoba.

Nenasilna komunikacija

NAPISALA: Mia Sošić

Nenasilna komunikacija alat je koji nam pomaže u komuniciranju na način da jasno iznesemo svoje mišljenje i pritom ne povrijedimo druge. Također, važno je istaknuti da moramo znati i dobro slušati. Ovakva komunikacija pomaže nam da izbjegnemo sukobe i stvorimo miroljubivu komunikaciju te da se fokusiramo na potrebe i osjećaje svih u komunikaciju uključenih strana. Kako bismo razvili dobre komunikacijske vještine, potrebno je uložiti vrijeme i trud u razvijanje tih vještina, što se može postići sudjelovanjem na različitim tečajevima, radionicama ili kroz osobno iskustvo u komunikaciji s drugima.

Dr. Marshall Rosenberg utemeljitelj je Nenasilne komunikacije. Odrastao je u nasilnom okružju, ali je i iskusio kako neki ljudi u izuzetno teškim situacijama ostaju suosjećajni. To ga je zasigurno inspiriralo na stvaranje

ovoga modela komunikacije. Razvio ga je 60-ih godina prošloga stoljeća bazirajući ga, uz pomoć psihologa Carla Rogersa, na psihoterapiji. Smatrao je da smo naučili govoriti, ali ne i komunicirati. Prema njemu, dva su temeljna aspekta Nenasilne komunikacije: iskreno izražavanje sebe i empatijsko primanje. To podrazumijeva jasno zalaganje za svoje potrebe uz suosjećanje prema drugima, tj. postojanje želje za postizanjem obostrane koristi. Nenasilna komunikacija postiže se kroz četiri koraka: **opažanje, osjećaj, potreba i molba**. U Marshallovoj knjizi „Nenasilna komunikacija: jezik života“ detaljno je opisan pro-

ces nenasilne komunikacije i koraci koje treba slijediti kako bi se uspješno primijenila u svakodnevnom životu. Ova vrsta komunikacije jača našu sposobnost da se ponašamo kao ljudska bića pa možemo reći da je humanizirajuća.

Nenasilna komunikacija omogućuje nam promjenu u našem izražavanju. Bolje razumijemo druge, a i drugi nas zbog jasnog izražavanja naših želja. Time stvaramo bolje odnose s roditeljima, djecom, prijateljima, profesorima i učenicima, zapravo sa svima. Ljudi će tako izbjeći nejasne i neugodne razgovore.

Strategije nenasilnog rješavanja sukoba

Želimo li postići kompromis, najprije moramo prepoznati problem i promijeniti perspektivu.

PRIPREMILA: Hana Albaneže

Teško je ne primijetiti da je svijet u ovom razdoblju svoje povijesti mjesto puno nasilja, oružanih napada, ratova. Od Ukrajine, preko Palestine, sve do Afganistana i Mjanmara, nasilja u svijetu ima u izobilju. No ovo nije prvi put da se svijet suočava s ovako široko rasprostranjenim nasiljem od kojeg kao da je nemoguće pobjeći. Ratovi i nasilni sukobi oduvijek su prisutni i ljudi su shvatili kako primjenjivanjem odrađenih strategija mogu umanjiti gubitke, bili oni teritorijalni ili ljudski, te zaštititi širu populaciju od traumatičnih posljedica. Neke od tih strategija nenasilnog rješavanja sukoba možemo i sami koristiti u svakodnevnom životu.

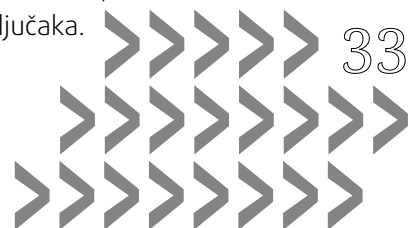
Prva od strategija je prepoznavanje problema. Česta je situacija gdje pri pokušaju rješavanja sukoba jedna

strana odbija uopće prihvatiti činjenicu da problem postoji. Tek kada se prepozna i konkretno odredi problem, moguće ga je početi rješavati. Sljedeća strategija je promjena perspektive. U postupku rješavanja sukoba može doći do dehumanizacije suprotne strane. Protivnike više ne doživljavamo kao ljude s osjećajima i karakterom i njihovim djelima više ne dajemo dublje značenje niti razmišljamo o njihovim uzrocima. Važno je pokušati sagledati situaciju s njihova stajališta i iskreno pokušati razumjeti tuđe potrebe.

Slijedi suosjećanje. Suosjećanje je ključna stavka jer, zapravo, dok se među dvjema sukobljenim stranama ne uspostavi odnos ili povezanost lišena agresivnosti i napadačke nastrojenosti napredak u uspostavljanju odnosa i rješenje sukoba nije

moguće. Suosjećanje podrazumijeva uzajamno razumijevanje situacija u kojima se sukobljene strane nalaze. Posljednji korak u rješavanju problema je kompromis. Kompromis je način pogodbe pri čijem postizanju obje strane čine ustupke, nešto žrtvuju ili gube kako bi se postigao dogovor. Kompromis može biti postignut tek nakon što je uspostavljena nenasilna veza među sukobljenim stranama. Bolje razumijevanje tuđe situacije neumitno dovodi do lakšeg činjenja ustupaka.

Naravno, nijednu od navedenih strategija nije moguće primijeniti bez kvalitetne komunikacije. Jasna komunikacija glavni je preduvjet koji će dovesti, ako već i ne do potpunog rješavanja sukoba, onda barem do novih zaključaka.

Sukob

Možda vam je prva asocijacija na riječ iz naslova prepirka ili svađa, međutim, sukob je puno kompleksniji pojam.

PRIPREMIO: Noa Babić

Sukob je, prema definiciji u Hrvatskom leksikonu, društveni odnos koji proizlazi iz nemogućnosti usklađivanja interesa.

Način na koji ćemo rješavati sukobe obično ovisi o naučenim obrascima ponašanja. Kada se i rješava se sporazumno, može rezultirati i nasiljem, a konflikti mogu varirati ovisno o sadržaju, vjerodostojnosti ili prema sudionicima.

Uzroci sukoba mogu biti različiti, s obzirom na to da postoje i različite vrste sukoba, a oni pak ovise o nekim kriterijima.

Prema vjerodostojnosti, sukobi mogu biti pravi, što znači da konflikti po-

stoje i izazvani su različitim uzrocima kao što su npr. pravni ili ekonomski. Tu su još i imaginarni sukobi koji su rezultat nesporazuma, pogrešnog tumačenja ili percepcije, a karakteristika ove vrste sukoba je izostanak volje sudionika te izmišljeni sukobi, koje često karakterizira manipulacija. S obzirom na sudionike u sukobu, oni mogu biti intrapersonalni, što znači da se događaju u umu pojedinca i potječu iz privatnih događaja i iskustava, mogu biti interpersonalni, tj. međuljudski i oni se javljaju u interakciji između dvoje ili više ljudi. Tu su još i sukob unutar grupe te sukob među skupinama koji može biti vrlo destruktivan jer uzroke najčešće ima

u predrasudama, ideologijama ili teritorijalnim nesuglasicama pa nerijetko rezultira nasiljem.

Prema sadržaju sukobi mogu biti relacijski i do njih dolazi između članova obitelji, para ili prijatelja, mogu biti sukobi interesa, koji su povezani s motivacijom i potrebama grupe ili osobe i trenutno postojećim resursima. Ovdje se ubrajaju i etički i vrijednosni sukobi koji su u direktnoj vezi s kulturom i okruženjem u kojem je osoba odrastala, zatim sukobi vodstva i moći koji se baziraju na borbi za moć i pokazivanju iste te sukobi osobnosti utemeljeni na osobnosti kao nefleksibilnom fenomenu.

AKTUALNO

Godina vještina

PRIPREMILA: Nika Varljen

U okviru *Europske godine vještina*, a u suradnji s Europskim parlamentom, državama članicama, socijalnim partnerima te javnim i privatnim službama za zapošljavanje, Europska komisija predlaže novi poticaj cjeloživotnom učenju, promicanjem većih, učinkovitijih ulaganja u osposobljavanje i usavršavanje, povezivanje ambicija i vještina ljudi, kao i privlačenje osoba iz trećih zemalja s vještinama koje su potrebne Europskoj uniji.

Predsjednica Europske komisije Ur-

sula von der Leyen predložila je da 2023. godina postane *Europskom godinom vještina*, a komisija ju je takvom i proglasila. Većina aktivnosti u okviru *Europske godine vještina* mogu se nadovezati na niz postojećih inicijativa EU-a, a neke od njih su: Program vještine za Europu, Strukturirani dijalog te Europska platforma za digitalne vještine i radna mjesta. Europska unija također će financirati i pomoći u ulaganju u vještine. Neki od dostupnih sredstava koje će Europska unija pružiti su: Europski

socijalni fond plus, Erasmus+ i Mehanizam za oporavak i otpornost. Također, poticati će konkurentnost, sudjelovanje i talente te će se promicati usavršavanje kako bi ljudi stjecali odgovarajuće vještine za kvalitetna radna mjesta.

Godinom vještina pokušat će se uspostaviti ravnoteža između žena i muškaraca zaposlenih u STEM području, utjecati na ekonomski rast Europske unije, educirati građane o digitalnim vještinama jer upravo zbog manjka odgovarajućih ili

osnovnih digitalnih vještina nailazi-
mo na probleme. U planu je da čak
80% odraslih osoba do 2030. godine
posjeduje osnovne digitalne vješti-

ne te da bude 20 milijuna ljudi za-
poslenih u ICT području jer digitalno
gospodarstvo ključno je za europsku
rast i inovacije.

(izvor: Službene internetske stranice
Europske unije)

Znate li tko su preperi i zašto se pripremaju za najgori mogući scenarij?

Preperi

Njih ništa ne može iznenaditi, spremni su na
sve vrste katastrofa i svoja znanja i iskustva rado dijele s drugima

NAPISALA: Dori Ljubojević
(tekst predložen za državnu razinu
smotre LiDraNo)

Kao odgovor na probleme i pritiske
sa kojima se suočavamo u 21. stolje-
ću nastaju brojni društveni pokreti.
Jedan od najboljih i najpoznatijih pri-
mjera pokreta nastalih kao poslje-
dica teških životnih okolnosti je tzv.
preperski pokret. Preperi se mogu
definirati kao ljudi koji se aktivno pri-
premaju za preživljavanje očekujući
neki razarajući događaj koji bi uni-
štio svijet kakav poznajemo. Takav
način života podrazumijeva skladi-
štenje trajnih namjernica, izgradnju
sigurnosnih bunkera te osiguravanje
oružja i obrambenih sistema.

Prakticiranje *preppinga* započe-
lo je te se proširilo 1950-ih godina
u SAD-u tijekom Hladnoga rata, a
glavni je cilj postizanje samostalnosti
koja je tada, u doba krize bila ključna
za preživljavanje. Većina prepera živi
samozatajno, ne izlažući se medijima
i javnoj pozornosti, no unatoč tome
procjenjuje se da u Hrvatskoj živi njih
100-tinjak koji se takvima smatraju i
nazivaju, ali sigurno ima i onih koji bi

se mogli nazvati preperima, ali im je
taj pojam stran. Organizirani su pu-
tem nekoliko internetskih foruma i
stranica poput preppers-croatia.eu.

Toliko je stvari i situacija izvan naše
kontrole, od prirodnih katastrofa,
preko ekonomskih i političkih kriza
do pandemija kakvoj smo i sami svje-
dočili i preperi žele biti spremni na
sve moguće vrste katastrofa. Veliki
broj njih svoj životni stil dijeli putem
društvenih mreža kako bi potaknuli i
ohrabrili druge ljude da se pripreme
za najgore scenarije. Postoje i razne
emisije koje prate život i aktivnosti
obitelji koje se zajedno pripremaju za
smak svijeta, npr. popularna emisija
National Geographica "Doomsday
preppers" iz 2011. godine. Od ljudi
koji se javno nazivaju preperima iz-
dvaja se Bradley Garrett, fotograf
koji je godine proveo proučavajući
preperski način života. Garrett sma-
tra da je budućnost čovječanstva pod
zemljom te se ne boji o tome javno
govoriti, a kao argument za svoje
stajalište koristi predviđanja o pre-
komjernom rastu boja stanovnika na
Zemlji do 2050. godine. Taj bi porast

svjetskog stanovništva prisilio veli-
ke gradove da se prošire u prostor
ispod zemlje koji bi bio urbaniziran
te bi naposljetku i same metropole
posegle za onim ono što preperi čine
već godinama. Osim Garretta, mno-
ge se slavne osobe također smatraju
preperima. Tako se Steve Huffman,
začetnik društvene mreže Reddit,
prvi put zabrinuo za stanje svijeta
kada je pogledao film "Deep impact"
koji prikazuje katastrofalni tsunami, a
danas i sam sakuplja oružje i moto-
cikle u bunkeru kako bi djelotvorno
izbjegao svakoj opasnosti.

Prepping se razvio iz prave nužde
te aktivnih prijetnji ljudskim životi-
ma tijekom rata, a danas se očituje
uglavnom tek u prekomjernoj brizi
za budućnost. Dok neki žive život u
trenutku, ostali oprezno postavljaju
temelje za budući opstanak, što
se vrlo lako moglo učiniti korisnim
i 2020. godine u vrijeme početka
pandemije Covida-19. Prepping kao
pokret svakako neće uskoro nestati
jer potreba za utjehom i sigurnošću
postaje sve veća s vremenom.

Spoofing

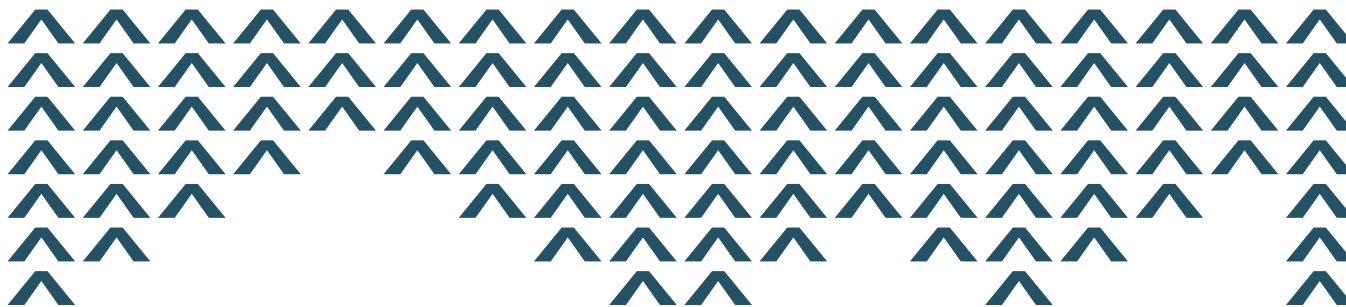
PRIPREMILA: Hera Pleić Matičić

Spoofing je vrsta ponašanja na internetu. Prevaranti koji se bave spoofingom predstavljaju se kao dobre i pouzdane osobe koje vas navode da učinite nešto naizgled korisno za sebe ili vam predlažu ponude koje se teško odbijaju. Spoofing se može događati putem elektroničke pošte ili neke lažne mrežne stranice. To funkcionira na način da prevaranti

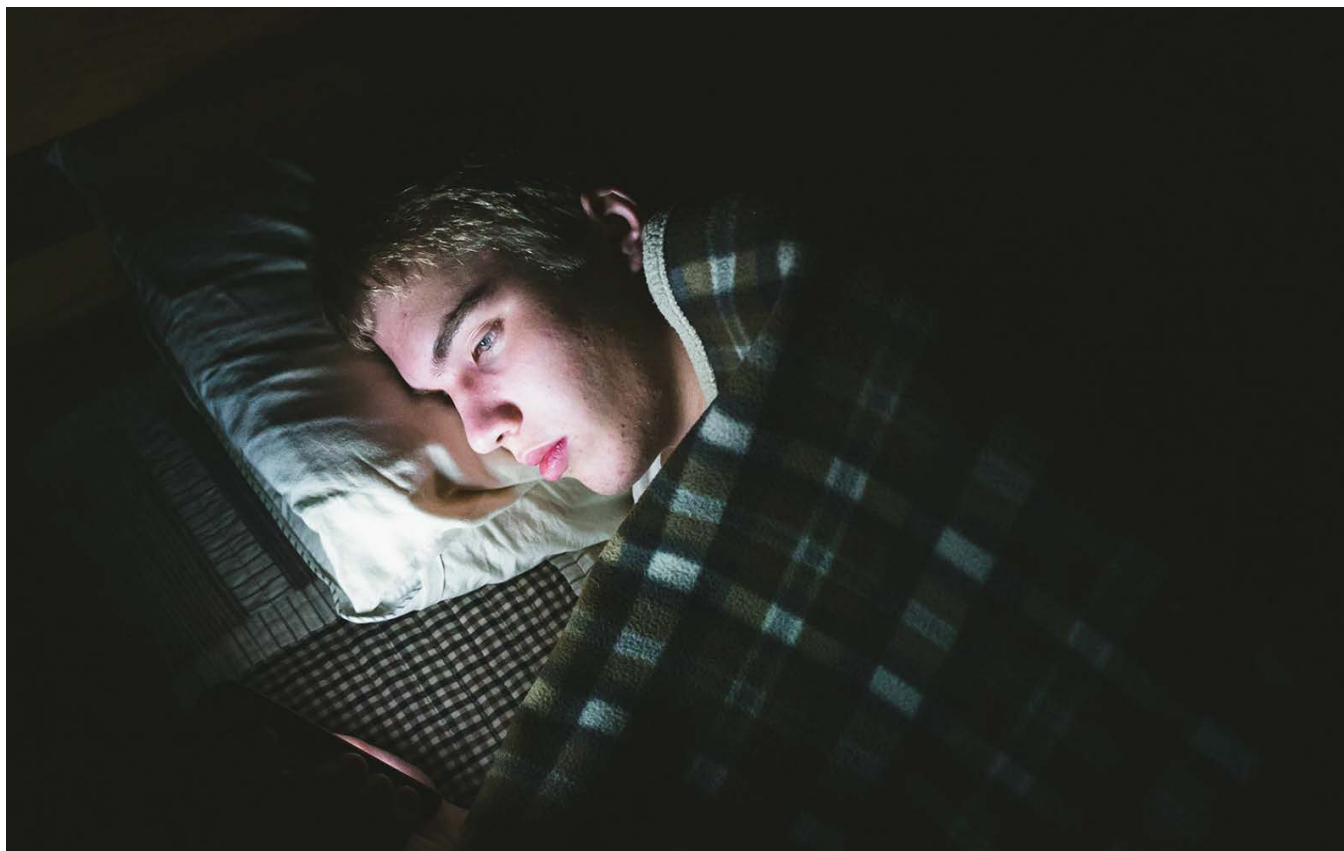
naprave lažnu e-mail adresu i šalju različite ponude nasumičnim ljudima. Onima koji nasjednu na takve ponude prevaranti mogu doći do osobnih podataka. Lažirane *web-stranice* mogu biti opasnije od same e-mail poruke jer se tijekom njihova pretraživanja mogu prikazati različite reklame ili obavijesti koje nisu sigurne za korisnikov uređaj. Otvorite li spoofing mrežnu stranicu, njen kreator

može doći do vaših privatnih podataka ako prihvatite, a ne pročitate što piše u kolačićima ili u podacima za sigurnost.

E-mail spoofing može se spriječiti tako što nećete otvarati i prihvaćati ponude s nepoznatih i sumnjivih e-mail računa, spoofing preko mrežne stranice neće se dogoditi ako se ne prijavljujete i ne prihvaćate ponude neprovjerenih internetskih stranica.

Vamping

PRIPREMIO: Damjan Rajko

Jedan relativno novi trend, istovremeno i problem u društvu, a posebno među tinejdžerima je vamping. Naziv potječe od engleske riječi *vampire*, na hrvatskom vampir. Vampiri su poznati po tome da su aktivni noću pa tako i mladi među kojima se proširio ovaj trend zapravo dio cyber zajednice koja je naročito aktivna tijekom noći. Idu sve kasnije spavati samo kako bi što kasnije, odnosno u što ranije sate mogli nekome poslati poruku, komentirati, lajkati ili objaviti neki status na nekoj od društvenih mreža i sl. Vrijeme u gluho doba noći provode na na mobitelima, tableti-

ma, laptopima i na igraćim konzolama. Osobe u najpodložnije vampingu su one u dobi od 14 do 18 godina i najčešće se ovaj problem javlja u kućanstvima gdje djeca mogu neograničeno i bez ikakvog nadzora koristiti elektroničke uređaje. Dio razloga zašto je ovaj trend uopće nastao skriva je i u činjenici da tinejdžeri imaju puno školskih i izvanškolskih aktivnosti i obaveza pa se jedino vrijeme koje imaju za sebe i nesmetano korištenje virtualnog prostora svodi na kasne noćne sate.

Ovaj problem je dosta dublji nego što se čini na početku. Vamping prije svega predstavlja potencijalno veliki

zdravstveni problem. Djeca počnu remetiti raspored spavanja puno ranije nego što bi bilo normalno. Provode sate zatvoreni u mračnoj sobi gdje jedino vide ekran elektroničkog uređaja, a zbog svoje su noćne aktivnosti neispavani i tijekom dana umorni i dekoncentrirani, što se nerijetko održava na njihove rezultate i uspješnost u školi. Takav način života koji podrazumijeva budnost tijekom noći rezultira poremećajima spavanja, često i nesanicom, koju onda prate stres, bolovi u mišićima, malaksalost, pad imuniteta te posljedično i veća sklonost raznim bolestima.

Žurim

Buka, mrak, žurim!
Vrijeme ide, ne staje
Trčim, ali ga ne stižem!

Buka, otkucaji srca slijede ritam sata.
Žurim, želim pobjeći, daleko.

Satovi kucaju, dišem glasno,
bježim!

/ Nika Varljen

Staza u zvijezde

Kapljicom kiše namigne tama
dok put u zvijezde raste preda mnom.

Polako koračam
putem svjetlosti tišine
i vidim tebe, moj Svemire
sve si mi bliže, bliže...

/ Petra Šubic

Tičić i rožica

Pod poneštrun
jedne kuće stare,
živela je rožica.

Bila je lepa ko prava božica.
Oko nje su leteli bumbari i bubamare,
ali njoj se pjažal jedan tić i njegov kljun.

Rožice je on bil jako lep,
ali ko da je bil slep
aš ni videl da rožice on znači celi svet.

/ Lara Dervišević

Kabal dažja s neba

Nad Kvarnerun nebo se j' zaškurilo,
More se j' zamutilo,
Črno i sivo se je bilo.
Daž se j' veli spustil,
I svu zemju natopil.

Kroz daž se se zamutilo,
Ni prst pred nosun ni se videlo.
Kot da se j' neka vela koltrina,
Na tu dažjevnu predstavu spustila.
Teče zdolun voda, nosi kamičići i veje,
Kot da j' va nekoj veloj preše.

Pada daž,
Skupja se va jedan veli važ,
Zapljuskuje poneštri,
Po staklu kapići se cede,
Kot biseričići jedan za drugin lete,
I va mane se bude besedi, roje.
Dugo je padal,
Ma j' prestal,
Veli oblak je ča pasal.

Sunce je prišlo,
Svu zemju je osušilo,
I sve se razvedrilo,
Kot da niš ni bilo.

/ Manuela Stipetić

Placarica

Dva košića v rukah,
Na hrte pun koš verduri,
Rano jutro okol pet
Partila je mlada placarica.

Flajdru je nosila,
Preko nje travers vezala,
Čuda let hodeć hodila,
A potle se s kurjerun vozila.

Sako jutro, dokle su si spali,
Placu je parićevala,
Slagala, veževala, va košići nakladala,
Da bi prva na placu arivala.

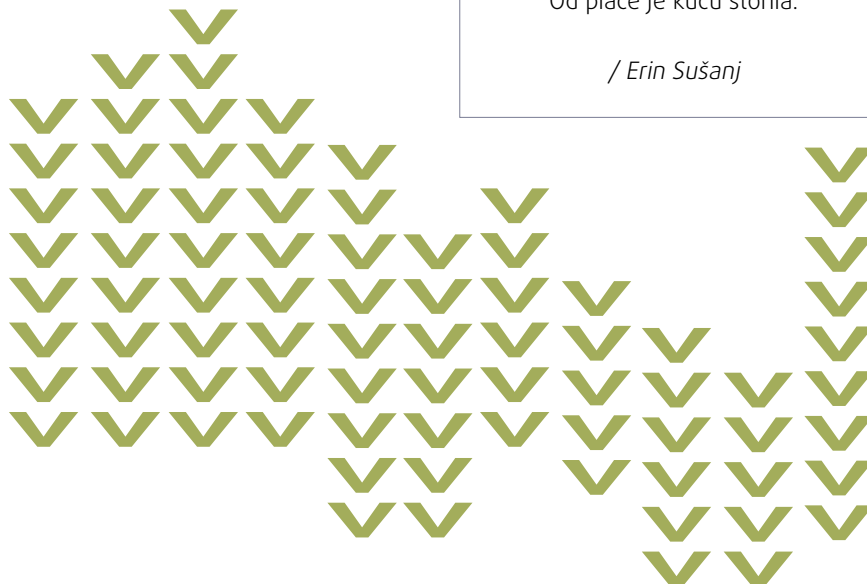
A kada bi z place doma prišla,
Lešice je kopala, zalevala,
Salatu čistila i prala,
Od petsina i merlina maciçi delala.
Va svojoj je zemje uživala.

Ala, ala, izvolite!
Čete malo dobreh praskav,
Črešnje, krušve, al kakovo jaje.
Se je naše, domaće, pridite!
Pod glason je svoju robu nutila.

A mej ten decu je rajala,
kuhala i prala, odgajala i gojila.
Štorije z place doma je nosila.
Sakemu se je zaslušku veselila –

Od place je kuću storila.

/ Erin Sušanj

Tko rano rani, dvije sreće grabi?

Sredina je siječnja, sedam ujutro i sunčeve zrake već se naziru iznad grada koji teče, Rijeke. Nervoznim pokretima ruke grabim sve što mi je na pameti da će mi trebati u narednih nekoliko sati. Stvari su samo nestajale s policia i letjele u sportski ruksak. Odjednom je ruksak bio natrpan ručnicima, kupaćim hlačama, plivaćim naočalama kojih je bilo, naravno više. Ipak, tko zna što se neočekivano može desiti. Uskoro sam se našao za stolom čekajući da popijem voćni napitak koji sadrži sve vitamine i minerale koji su mi potrebni, barem prema maminim riječima. Nervozno mičem desnom nogom, lijevo pa desno, gore-dolje i tako u nedogled. Odjednom je na satu pisalo 7:30 sati pa glasnim uzvicima tražim mamu, pritom budeći sve ostale ukućane. Mama nervozno sjeda u auto i govori: „Pa, mi ćemo zakasnit!“ Da, naime, u točno osam sati valjalo je biti u Rijeci, kraj bazena Kantrida zbog regionalnog natjecanja koje se održava svake godine.

Zahvalio sam se mami na brzom ranjutarnjoj vožnji, zalupio vratima auta i otrčao u svlačionice kako bih se pripremio za utrku koja me je mučila danima, utrku zbog koje nisam prošle noći oka sklopio i utrku u kojoj sam htio nadmašiti samog sebe. Došlo je vrijeme prozivki, neugodnih čekanja u redu s ostalim vršnjacima i iščekivanja da čujem svoje ime, prezime i plivački klub. Na posljednjoj prozivci koja provjerava je li po-

redak natjecatelja ispravan već sam propitkivao svoju odluku želim li se natjecati, volim li uopće plivanje ili samo zloduh imena Stres progovara u mojim mislima. Hodam u redu do najvećeg, natjecateljskog bazena. Pri penjanju na startne pozicije odmjeravam ostale natjecatelje i tješim se šapćući: „Možeš ti to!“ Odjednom se na razglasu čuje prodoran zvižduk, a zatim i hrapavi glas sudca: „Naaaa svojaaa mjestaaa!“ Puf, skočio sam u bazen. Već prve sekunde eksplozivnim pokretima tijela postigao sam željenu brzinu i nastavio plivati. Samo sam plivao, disao, plivao, disao... „Jedan zaveslaj, drugi, treći i udah, jedan zaveslaj, drugi...“ – govorio sam u sebi. Tek svakih nekoliko sekundi okrenuo bih glavu nešto više u stranu kako bih vidio gdje se nalaze ostali natjecatelji. Odjednom sam se osjećao kao da mi je ogroman teret pao s leđa – ostali vršnjaci bili su na sigurnoj udaljenosti iza mene, dovoljno da ne ugroze moju pobjedu. Zadnjih pet metara bazena vidi se preda mnom, kraj, dolazim do

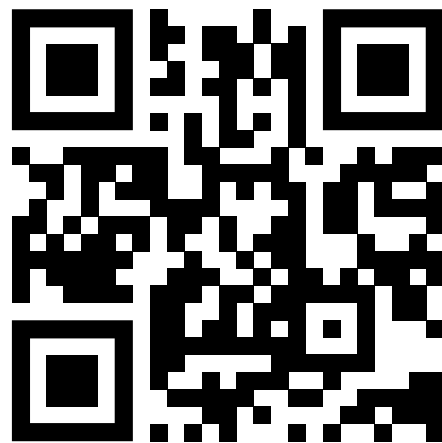
cilja te snažnim udarcem ruke udarim o ploču koja precizno registrira točno vrijeme dolaska. „Uspio sam, zbilja sam uspio“, pomislio sam u sebi, skidam naočale i mašem mami u publici, nasmiješen i sretan.

No, kako je sreća brzo došla, na još brži način me je napustila. Odjednom sam na razglasu čuo hrapavi glas koji je prozvao pobjednika utrke, no moje ime se nije čulo. U tom trenutku u mislima mi se javilo sjećanje da sam na početku utrke čuo samo naredbu za pripremu, no ne i za skok u bazen. Nisam ni sam bio siguran u to što je uzrokovalo moju napetost. Jedno je bilo sigurno, skočio sam u vodu prije vremena i zaradio diskvalifikaciju. Moram priznati, pogriješio sam što sam baš na važnoj utrci odlučio primijeniti poslovicu: „Tko rano rani, dvije sreće grabi.“ I dan danas, četiri godine poslije žalim što sam propustio pobjedu zbog malo nepažnje, poslovice, možda maminog napitka, jutarnjeg kašnjenja...

/ Ivan Facan

gek-opatija.hr

Jedino srce
nikada ne
miruje

...

